

1. sešit Divadelní žatvy

Vašek Káňa

PARTA BRUSIČE KARHANA

Vydalo Umění lidu - Praha

PARTA BRUSIČE KARHANA

„Parta brusiče Karhana“ je skutečná výprava do neznámých končin tady uprostřed mezi námi, v naší skutečnosti. Má docela jiný slovník než jsme zvyklí na podkladě toho, čemu my říkáme divadelní tradice, z jeviště slyšet. Lidé tu jsou vytesáni z docela jiného kamene než jak by si to přál ve své stále ještě měšťácké malosti divadelní pracovník, až už na jevišti nebo v řadách obecnstva. Problém je na hony vzdálen všemu tomu, co jsme kdy s jeviště slychávali. Není tu ani zápletky, na jakou jsme zvyklí, nemůžeme posuzovati postavy tohoto kusu žádnými měřítky., která si vytvořila garda divadelních theoretiků ještě před druhou světovou válkou. Žádnými literárními brýlemi nemůžeme sledovati děj „Party brusiče Karhana“. Musíme se naučit, jak při scénování, tak při posuzování tohoto kusu pohledu, který na takovéto problémy a na takovýto život a na všechny otázky s tím související má zdravá, nastupující, tvůrčí dělnická třída. Jakmile ze svého portfeuille vytáhneme na „Partu“ některé ze starých měřítek, tolik a tolikrát prodiskutovaných v kavárnách a literárních, klubech a dnes ještě tolikrát přežvykovaných po domácnostech, shoříme se svou snahou a nebudeme rozumět ničemu z toho, co opravdu „Parta brusiče Karhana“ vyjadřuje. Jde tu o docela jiné procesy než jaké jsme byli zvyklí vnímat v dobách přepsychologisované literatury. Kdo by v tomto kusu hledal ženu podle starého „cherchez la femme“, zklamal by se nepříjemně. Kdo by tu hledal literární frázi, kterou by mohl posuzovat podle theorie daktylů a jambů, nenašel by ji. Kdo by tu úporně zkoumal, zdali hrdinové mají komplexy nebo zda je nemají, nevyznal by se v tom. Jedině třídní hlediska a to hledisko ze všech stanovisek, tedy i se stanoviska služebnosti a tvůrčího zaujetí pro nové společenské zřízení, může jak toho, kdo tuto hru inscenuje, tak toho, kdo ji posuzuje, přivést ke správnému názoru. To je to nové a to impulsivní, co přináší hra Vaška Káni dnešnímu českému divadelnictví.

E. F. Burian

OSOBY:

KARHAN, brusič (šedesátník)

KARHANOVÁ, jeho žena (padesátnice)

JARKA, brusič, jejich syn (25 let)

TULACH, brusič (přibližně v letech Jarky)

FIKEJS, brusič (šedesátník)

ZÁRUBA, brusič (šedesátník)

SLAVÍKOVÁ, dělnice (v neurčitých letech)

BOŽKA, magnetkářka (přes dvacet let)

DVOŘÁK, předseda KSC

LOJZA, revolverář (přes pětadvacet)

VLASTA, revolverářka (přes dvacet)

MÍLA, dělnice (přes dvacet)

SEKTORÁŘ (v neurčitých letech)

BOHOUŠ, brusič (v Jarkově stáří)

ZÁKORA, revolverář (přes třicet)

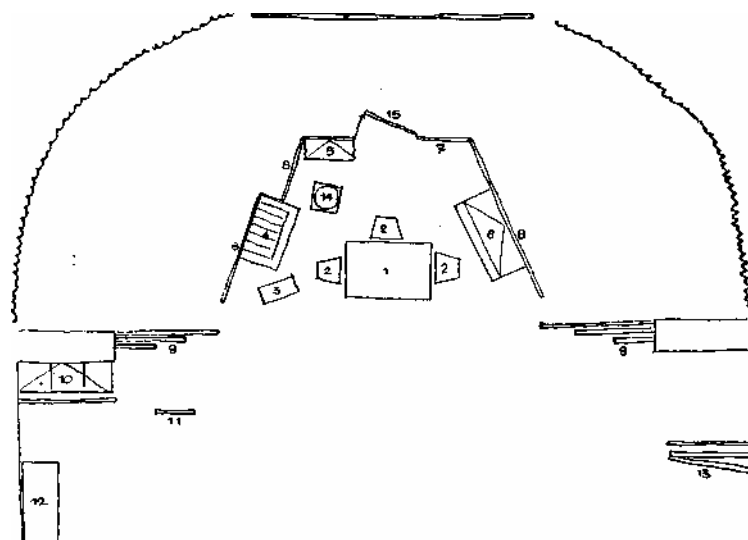
KLEPÁČ, důvěrník ZOS (k padesátce)

MAREŠ, dílovedoucí (ke čtyřicítce)

DĚLNÍK

HLASATELKA

Obraz I.: Kuchyň.
 1 stůl, 2 židle, 3 nízká stolička, 4 kanna, 5 police na nádobí se záclonkou
 6 „kredenc“, 7 nástěnný věšák, 8 stěny kuchyně, 9 zasouvací stěny, 10 skříňka:
 šatny, 11 sloup, 12 lavička, 13 složená ohrada, 14 dřez na nádobí, 15 dveře
 (Předměty 10–13 připraveny pro další obrazy.)

OBRAZ I.

Scéna: kuchyň dělnického bytu. Karhanová, Jarka. Karhanová u plotny, Jarka za stolem cosi kreslí.

KARHANOVÁ: Ani památky po něm není. Kdy konečně uráčí uznat, že já tu suším oběd v troubě? Co si to vůbec zvyká? Tricet let mi chodil k obědu včas a teď takhle začíná.

JARKA: To je nějakýho nářku! Táta je na schůzi výrobního výboru, tak to pochop, sakra!

KARHANOVÁ: Já ti dám, sakra!

JARKA: Prosím tě, nevyrušuj mě pořád. Mám naléhavou práci. Jednou nepřišel táta včas k obědu. To je toho! Ten teď nepříjde víckrát, na to si musíš, maminko, zvykat.

KARHANOVÁ: Takovýhle pořádky mi zavádět nebudete. Do dvou děláš, ve tři seď u oběda. Je toho dost, že lítáš po schůzích ty. Teď ještě začne táta. Tohleto nedovolím, nebo si vařte sami! *(Odejde pro vodu.)*

JARKA *(hledá po stole, v zásuvce).*

KARHANOVÁ *(se vrací).*

JARKA: Mamí, nevidělas tu někde ten můj sešit?

KARHANOVÁ: Máš si svý věci uklízet!

JARKA: Že nedáš na takový věci kapku pozor. Měl jsem v něm důležitý nákresy.

KARHANOVÁ: Jsem snad já hlídačem tvých nepořádností? Uklízej a najdeš to!

JARKA: Uklízej! Tady by se ztratila i kovadlina.

KARHANOVÁ: Já ti dám pár pohlavků, budeš vidět, ty profesore. *(Hledá v kredenci a podává sešit.)* Tumaš, vem si zatím tenhle.

JARKA: Tak co jsem říkal. Dám si ho do stolu a najednou je v kredenci. Na co ty vlastně myslíš, mámo?

KARHANOVÁ: Jak to se mnou mluvíš, copak jsem tvoje kamarádka, nebo co?

KARHAN *(vstoupí)*: Copak to tady zase je máte? Jste na sebe jako cizí.

KARHANOVÁ: To je ta tvoje výchova. Nikdy si nic na místo nedá, to by mu ruce upadly a ještě má na mě hubu jako šlejiř.

KARHAN: Buď ráda, že se Jarouš zabývá užitečnými věcmi a že nelauzruje po ulicích. A jestli má hubu jako šlejiř, tak co? Šlejiřem je. Tak se jenom uklidni, dobrý odpoledne přeju a dej mi jíst.

KARHANOVÁ: Kdybys řekl dobrý večer! ... Kluk roste jako dříví v lese a ty místo, abys mu domluvil, ještě se ho zastáváš. A sám lítáš bůhví kde a já se tu cmudím s obědem.

KARHAN: Copak ti Jarka neřekl, že jsem na schůzi výrobního výboru?

JARKA: Řek' jsem to.

KARHAN: Tak co tedy lamentuješ?

KARHANOVÁ: Táto — ženíl ses se mnou, nebo s fabrikou?

KARHAN: Nehloupni! Sektorář pro mě vzkázal, tak jsem nemohl odříct. Mají nějaký výrobní starosti a chtěli taky slyšet moje slovo.

KARHANOVÁ: Na co tě pletou do takových věcí po pracovní době? Máš ženu a dítě, o ty se máš starat a ne o fabriku.

KARHAN: Copak to není, hergot čest, když si mě pozvou na radu?

KARHANOVÁ: Jo — když čest, tak čest. Ale máš mi to říct den předtím, abych se nehonila s jídlem.

JARKA: Ty mluvíš jako malá. Copak se dá ve fabrice určit, aby všechno klaplo na vteřinku? Výroba, mámo, to není jako uvařit kastrol omáčky.

KARHANOVÁ: Co je nám po tom? Co je do toho tátovi? Svoje hodiny si udělá a když padla, tak padla.

JARKA *(odchází)*: Já tohle nemůžu poslouchat.

KARHANOVÁ: Výroba!

KARHAN: Dej už pokoj!

KARHANOVÁ: To se ví: výrobní těžkosti!

KARHAN: I mlč už!

KARHANOVÁ: Co je nám po tom!

KARHAN: Ale, mámo!

KARHANOVÁ: Slyšels ho: tu vzteklou palici má po tobě.

KARHAN: Máš ho nechat. Můžeme být rádi, že se má kluk konečně k řemeslu. Takhle ho od toho vyženeš.

KARHANOVÁ: No jo, budu si před milostpánem brát servítky!

KARBAN: Jdi pořád!

KARHANOVÁ: A ty nejsi nic lepší, než synáček. Taky už žereš fabriku jako on. Utáhnou tě na vařený nudli.

KARBAN: Kdybys nemluvila.

KARHANOVÁ: Řeknou: Pojď na schůzi a ty letíš, div se nepřerazíš.

KARHAN: To je něco jinýho.

KARHANOVÁ: Já vím, od dvou do šesti jim zadarmo radit, jenom proto, že je to pro tebe čest.

KARHAN: Je to čest!

KARHANOVÁ: Pěkná — zadarmo.

KARHAN: Tomu nerozumíš.

KARHANOVÁ: Já vůbec ničemu nerozumím. Máš pravdu.

KARHAN: Vstoupil jsem snad do strany? Blázním pětiletkou? Na tohle mě nikdy neužili. Tuhle mně de o práci, já vám ji udělám tak poctivě jako nikdo jinej, ale s tímhle, s tím mi vlezte na záda!

KARHANOVÁ: Jo. A ten výrobní výbor dneska, to nic?

KARBAN: To je něco jinýho. Člověk s nimi nemusí souhlasit, když převracejí fabriku naruby, ale taky nemůže stát stranou, když mu dávají právo mluvit do toho, co a jak se bude v oddělení vyrábět — a když si ho k tomu dokonce pozvou. A vůbec, co mně to udělá, když si tam hodinku, dvě posedím?

KARHANOVÁ: A já tu hodinku, nebo dvě, suším oběd.

JARKA *(vběhne s papíry)*: Táto, mrkni se mi na to! Už se s tím mořím kolik dní a to hlavní mi pořád nesedí. *(Předkládá výkres.)*

KARBAN *(s velkým zájmem)*: Aha, to je to automatické vypínání fréz na ozubená kola, ne?

JARKA *(ukazuje tužkou)*: Tohle táhélko bude asi tady ... a ta páčka odtud jde semhle k vypínači... nahoru, dolů — tak. Fréza dojede — klap — a stroj stojí.

KARHANOVÁ: Nech tátu aspoň najíst!

KARBAN: Nojo, ale jak ti to dosedne tuhle na vypínač?

JARKA: To je to.

KARBAN: Dej mi plavajs. *(Kreslí.)* Takhle nějak by nám to mohlo hrát. Počkej: nahoru, dolů ... to se musí ještě promyslet, ale uděláme to, nápad je to za všechny prachy. Přihlásíš to potom jako svůj zlepšovací návrh.

KARHANOVÁ: Jez už, táto!

JARKA: To ne! Tatí, já dal jen myšlenku, technické propracování bude tvoje.

KARHANOVÁ: Budeš to mít studený, táto.

KARBAN: A dej už pokoj — tak to budu jíst studený — no. To si musíš chlapče vzít na sebe i kdybych já to udělal všechno sám ... Copak já bych to mohl přihlásit? Blázníš? Víš jak bych potom v dílně vypadal?

KARHANOVÁ: S vámi je soužení, mužský. To by to nepočkalo?

JARKA: Jak bys vypadal! Já se ti divím. Bojíš se těch starých dědků? Rád bych věděl proč. Na nikoho se neohlížej, tady jde o prospěch naší fabriky.

KARHAN: Jen si myslí. Sežrali by mě. Fikejs už beztak po mně kouká jako čert.

JARKA: No — a mě sežrat můžou, ne?

KARHAN: Ty a já, to je velký rozdíl.

JARKA: Jakýpak rozdíl? Karhan jako Karhan, brusič jako brusič, syn anebo otec . .

KARHAN: Ba ne.

JARKA: I jo. — Ostuda zůstane v rodině. Jen si představ: Karhan podá zlepšovací návrh na automatické vypínání fréz, který bude znamenat úsporu pracovních sil. Na třech frézách bude dělat jeden dělník... Představ si, táto, ten bengál po dílnách.

KARHAN: Zlepšovací návrh podá mladej Karhan a za toho já nezodpovídám. Je plnoletej.

JARKA: Táto, tohle by neměj neřek, kdybys mu hubu rozbil.

KARHANOVA: O co se tady vlastně hádáte, že to nebere konec?

JARKA: Jo, mámo, to je velká věc. Jirka Komárek na příklad dělá na frézce a hromadu času prozahálí čekáním, než mu fréza dojede. To jsou dvě i tři minuty, kolikrát za hodinu, a on by je mohl věnovat práci na druhém, nebo třetím stroji. Dovedeš si představit, co to znamená ve výrobě.

KARHANOVA: Prosím tě, dvě minuty! Co za ně uděláš? Ani nos si pořádně nevysmrkáš.

JARKA: Jen si nemysli. Měl bys to mámě vysvětlit, táto... Copak? Něco se ti nelíbí?

KARHAN *(vrací Jarkovi výkresy)*: Na, vem si to, Jarouši, já teď na to nebudu mít čas ... víš ... já myslím...

JARKA: Už nemusíš víc povídat. Udělám to sám, abys věděl a bude to celý moje — i s tou ostudou! *(Odejde.)*

KARHANOVA: A teď už, prosím tě, jez.

KARHAN: Už nebudu, děkuju.

KARHANOVA: Proč jsem tedy vařila ? Mám já to s vámi život. S mužem si už nerozumím, dítě se mi odcizilo a toho všeho je vinna ta fabrika.

KARHAN: Jen se, mámo, nerouhej. Fabrika nás živí. A na Jarouše nenadávej. Každý mládí má nějakou vášeň, každý pro něco hoří. Jen ho nech, uklidní se, umoudří a...

KARHANOVA: Jarouš měl zůstat u pošty. Přemlouvala jsem ho snad já, aby šel zpátky k řemeslu ?

KARHAN: Ne, já jsem ho přemlouval.

KARHANOVA: Když jsi z něho chtěl mít brusiče-nástrojaře, tak teď ho z něho máš. Přerůstá nás, mluví s námi jako s uličníky.

KARHAN: To jsou ženský řeči. Kluk se vyučil nástrojařem, tak ať dělá ve fabrice. Nemá co sedět u okýnka a zapisovat balíčky. Jsem rád, že je zpátky u řemesla a že je právě takovej, jaký je. A vůbec nech toho žvandání a skoč pro pivo, jestli mně nechceš vyhnat do hospody.

KARHANOVA: Jen abys jednou nelitoval. Aby ses nemusel mrzet, že ses o něj jako řádný otec nepostaral.

KARHAN: A přines litr. Vyschlo mi z těch řečí.

KARHANOVA *(odejde)*.

KARHAN *(volá)*: Jarko, pojď sem!

JARKA *(vejde)*: Co chceš?

KARHAN: Pojď — sedni si.

JARKA: Nemám moc času.

KARHAN: Pro tátu čas mít musíš.
 JARKA: Musím na schůzi.
 KARHAN: Však ona ti ta tvoje strana neuteče.
 JARKA: Moje strana jako tvoje;
 KARHAN: Nejsem členem.
 JARKA: To je taky tvoje největší chyba.
 KARHAN: Koukněme — soudruha — s jakou on to na mě jde!
 JARKA: Tak cos chtěl — povídej.
 KARHAN: Jarko — musíš uznat, že s tím zlepšovacím návrhem —
 JARKA: O tom už mluvit nemusíš, to je moje věc. — Chtěls, aby to byla moje věc. (*Chce odejít.*)
 KARHAN: Tak seď ještě chvilku, mordyje. Potřebuju se s tebou poradit. Já — totiž — oni.
 JARKA: Tak ven s tím.
 KARHAN: Navrhovali mi, dnes, abych se stal členem výrobního výboru.
 JARKA: Tíms už měl být dávno.
 KARHAN: A — když nejsem ve straně?
 JARKA: Nevadí — jsi v odborovce — anebo — dám ti přihlášku do strany, vyplň ji a já ti ji — třeba, že jsi v lecčems zpátečník — podepíšu.
 KARHAN: Tak to si teda chlapečku, nedělej škodu.
 JARKA: Přihlásíš se sám, stejně, až na to přijdeš.
 KARHAN: Ptal jsem se tě, jestli mám jít do toho výrobního výboru, tak neodváděj řeč.
 JARKA: Jestli se nebojíš — ostudy — jestli nemáš strach, že by tě ta tvá parta sežrala — můj názor jsi už slyšel a dělej jak myslíš. Jsi přece plnoletej, ne?
 KARHAN: Ty potvoro — plnoletej! — to jsem dokonce třikrát.
 JARKA: Moc hodin, táto, musím utíkat!
 KARHAN: Tak plav, ty votravo. (*Jarka odejde.*)

(*Vchází Karhanová a Fikejs.*)

KARHANOVÁ: Dobře, že jdete, pane Fikejs. Aspoň se nebudeme hádat s tím mým bláznem.
 FIKEJS: Tě bůh, Franto!
 KARHAN: To jsou k nám hosti. To nám chcípne pes. Soused v baráku a tak dlouho jsi už u nás nebyl.
 FIKEJS: Dyť se vidíme pořád ve fabrice, co bych tady dělal?
 KARHANOVÁ: Naleju vám skleničku, Fikejsi.
 FIKEJS: Nepřišel jsem Frantovi vypít pivo. Chci jen tak — pár slov.
 JARKA: Ahoj, pane Fikejs! (*Odejde.*)
 FIKEJS: Kampak se tak hnal, ten — tvůj...
 KARHAN: To víš — kluk.
 KARHANOVÁ: Na schůzi, kam jinam?
 FIKEJS: No — přišel jsem, Franto, vlastně k vůli tvému synovi — dnes se o něm v dílně moc mluvilo.
 KARHAN: Myli mu hlavu?

FIKEJS: To, co ti řeknu, není k smíchu. Seš z naší starý party a — nám se, zkrátka, nelíbí, že je to zrovna tvůj syn, co nám tohle dělá.

KARHAN: A co vám, prosím tě, dělá?

FIKEJS: Kazí práci, vrací minuty s úkolů. — Od série RS 60 vzal po půl minutě dolů, teď honí RT a chce z nich slevit taky.

KARHAN *(radostně)*: Ták?

FIKEJS: Držíme úkolový časy, rveme se s kalkulantom o každou vteřinu — a najednou si přijde mladej Karhan a takhle to trhá!... Franto, ty si musíš s klukem udělat pořádek, nebo ...

KARHAN: Tak. Mám mu snad nařezat, za to, že dovede dělat? Tak s RS už shodil půl minuty. Koukejme na haranta, kdo by to do něho řekl!

FIKEJS: Neber to na lehkou váhu. My jsme na tvýho syna moc rozzlobení. Kdyby to mělo takhle dál jít, byla by to nádeničina a ne řemeslo!

KARHAN: No a co s tím chodíš na mě?

FIKEJS: Jsi jeho táta, máš na něj vliv a — především bys měl bejt skoupější ve svých radách. Do všeho synáčka moc zasvěcuješ a to bys dělat neměl.

KARHAN: Snad mi nechceš zakazovat, abych učil svýho vlastního syna. Mám z něj vychovávat fušera?

FIKEJS *(vstane)*: Ne, fušera, ale — mrvu, mrvu z něj vychováváš! Mrvu, kterej nám škodí!

KARHAN: Jaks to řek'?

KARHANOVÁ: Táto, neblázni!

FIKEJS: Tak, jak to je!

KARHAN: Můj kluk — mrvu? Můj syn...

FIKEJS: Styď se! Já mít takovýho syna, tak mu zakroutím krk! *(Odejde.)*

KARHAN *(křičí za Fikejsem)*: Vy jste mrvové, vy! Já vám dobře rozumím. Bojíte se vo svý flákačský úkolový časy, máte zlost, že kluk dovede dělat lepší než vy! ... Ale on vám ještě ukáže, my vám ještě ukazem — jak se dělá!

KARHANOVÁ: Táto, neřvi, jsou pod náma lidi!

KARHAN: Na mě si přijde! Já mám kluka držet, mám ho zrazovat.

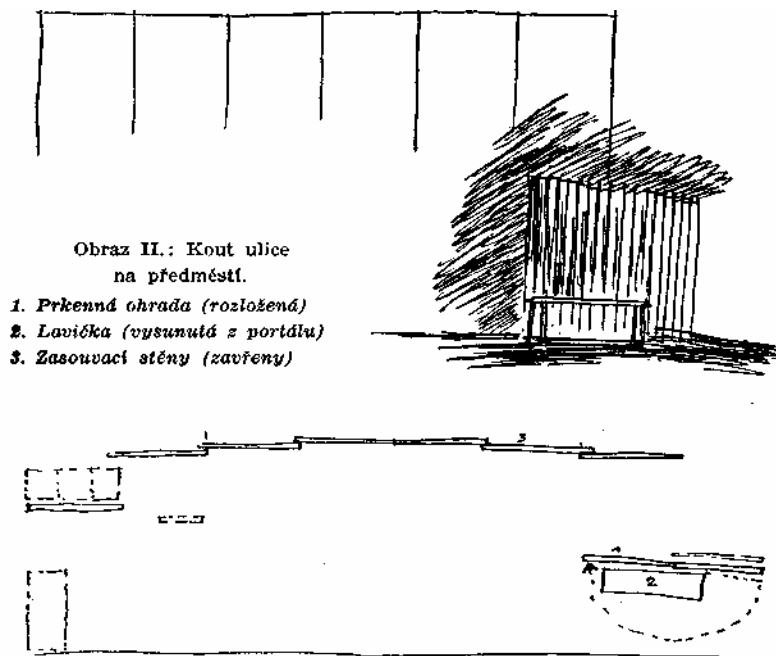
FIKEJS *(se vrací)*: A vrať mi moje věci! Mám tu dvě knihy a — včera vám půjčila žena mlejnek na mák.

KARHANOVÁ: Snad byste se, pane Fikejs, na nás nezlobil. Nestojí to za hádku. Táta je paličoun, dyť ho znáte, nemyslí to tak.

KARHAN *(zařve)*: Dej mu ten mlejnek!

Opona.

Obráz II.: Kout ulice
na předměstí.

1. Prkenná ohraď (rozložená)
2. Lavička (vysunutá z portálu)
3. Zasouvací stěny (zavřeny)

Za stěnou přestavba pro tovární haly.

OBRAZ II.

Scéna: Kout ulice s lavičkou, nebo pod.

- JARKA: Proč jsem se vrátil k řemeslu. To je otázka!
- BOŽKA: Stejskalo se ti?
- BOHOUŠ: Škrtil ho asi ouřednickej límeček, hehe!
- JARKA: Řemeslo se mi vždycky líbilo. Je to už u nás v rodině. Děda byl mědikovcem, táta je nástrojař. Ale jak se mi líbilo, tak jsem je začal nenávidět, když jsem se, sotva po vyučení, dostal za trest na práci do rajchu. Bohouš má pravdu — ten límeček mě zatraceně škrtil. Z pošty mě vyhnalo hlavně to úřední prostředí. Ne, že by tam byli špatný lidi, to ne. Ale — kolegové a kolegyně. A to bylo to: Kolego sem, kolego tam, děláš, dřeš, nic z práce nevidíš. Hrbíš se nad papírem a — to pro mě není. Mašinv! Parta dobrejch kluků, dělat něco, co je vidět, co se točí, dělat něco, z čeho můžeš mít radost. Chlapi v modrákách... řeknou ti všechno, jak si to myslí, žádný žehlení, žádná přetvářka. A tak mě to jednou za vokýnkem popadlo a frrr — mazal jsem.
- MÍLA: To dal táta jistě na modlení, kdyžs mu řekl, že půjdeš zpátky do fabriky.
- BOHOUŠ: Vždycky, když o tobě mluvil, tak měl takový divný voči...
- JARKA: Copak táta!
- MÍLA: Někdy na něj huboval. Popleta, říkal. Vždycky jsem si myslel, jakej z něj bude brusič a on je to zatím prachvobyčejnej kancelářskej ingoust.
- BOŽKA: A co tě, prosím tě, napadlo? Vyučenej nástrojař a jít dělat ouřadu.
- JARKA: Čert mi takovou blbost napískal.
- MÍLA: To jo.
- JARKA: Tenkrát v tom šrumlu po revoluci — člověk si myslel: jsem hrdina a kdoví kolik nemám zásluh.
- BOHOUŠ: Všichni jsme se tenkrát nějak vytahovali.

BOŽKA: Všichni ne.

JARKA: Já byl přece v rajchu, koncentračník jsem byl, na barikádách jsem byl těžce raněnej ... No, tak jsem si myslel: Republika ti musí přece dát lepší místo, když máš tohleto přednostní právo. (*Mávne rukou.*) Ale, co se o tom budem bavit. Mě teď zajímá, kdy už konečně dostaneme tu centrlesku. To zas tam nahore někde ouřadujou.

BOHOUŠ: To jo, čoveče. Fundament stojí čtvrt roku a mašina nikde. Jestli takhle chtěj všude plánovat, tak pozdrav bůh! Copak my stačíme na bruskách udělat ty hrozný série?

MÍLA: A co je to ta centrleska? Pořád o tom slyším a je mi hanba se ptát.

BOŽKA: Jakápak hanba. Já jsem taky ještě centrlesku neviděla.

BOHOUŠ: Bodejt' bys viděla. (*Popichuje.*) Slečna úřednice ... Jo, holka, to je ňáká mašina taková centrleska, ta zastane práci i dvaceti brusičů. Ta by nám píchla.

JARKA: Ta je na série jedinečná. Seřídíš a jedeš. Stovku, tisícovku, jeden kus jako druhěj, přesnej na setinku milimetru.

BOHOUŠ: Zeptej se starýho Karhana, ten ti poví.

BOŽKA: Tak proč nám tu mašinu ještě nedodali? Když je plnění plánu vázáno na centrles, tak ...

BOHOUŠ: Proč? To bych taky rád věděl, protože my se teď musíme honit, abysme nahradili práci centrlesu a — stejně je to na bačkoru, stejně ji nenahradíme.

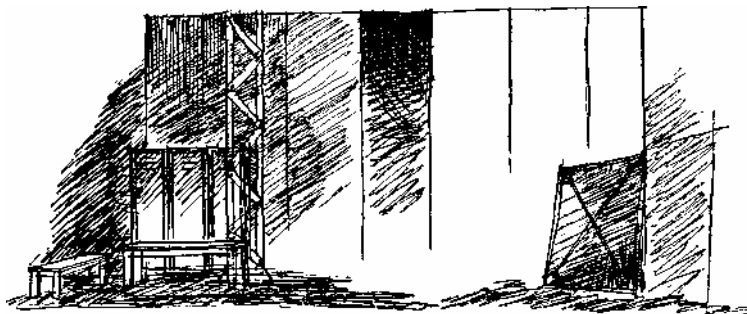
JARKA: Ty moc nebreč, ty toho tolik nenahoníš, Bohouši. Už se tam tři dni hrabeš s padesáti pouzdry.

BOHOUŠ (*na odchodu*): Že tohle můžeš říct, já, že se ? ...

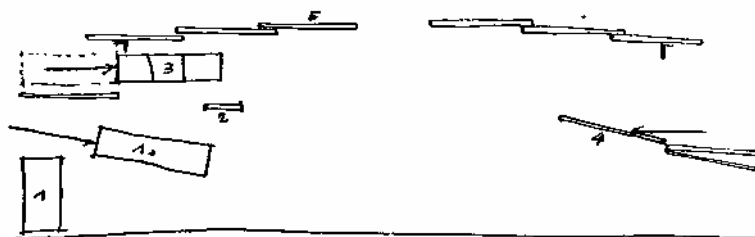
VŠICHNI (*odcházejí a smějí se*).

Opona.

Obraz III.: Tovární šatna.

1 lavice, 1a lavice vysunutá z portálu, 2 sloup, 3 skříňky na šaty, 4 vysunutá deska, 5 zasovací stěna pootevřená.

OBRAZ III.

Scéna: Tovární šatna se skříňkami a s lavicemi.

- ZÁRUBA** (vchází, otvírá skříňku a svléká kabát).
- FIKEJS** (vchází): Lumpárna... Pan soudruh Klepáč si vzal poukaz na modráky a na revolverech můžou chodit votrhaný. — Když něco přijde, tak si to páni funkcionáři rozeberou a nám daj co zbyde a když nezbyde, tak si zařečnej: — Jo, soudruzí, to víte, musíte to zatím ňák vydržet... Když chtěj práci, ať daj lidem modráky. Těch bejvalo vždycky dost a stávaly pár korun!
- ZÁRUBA** (obléká modráky): Modráků bejvalo dost, to je pravda. Já sám jsem míval za první republiky čtverý a — ani jsem je nepotřeboval. Vzpomínám si, jak vždycky stará vyváděla, když jsem jí mezi tejdnem přines modráky pod paží. — To tě zas vyhodili? Pár neděl děláš a zas budeš bez práce... Vona už to, chudák, znala.
- FIKEJS**: Povídej si, co chceš. Spravedlnost bude až po smrti: Já do jámy, on do jámy. A kdo je u žlabu, ten dycky žere!
- MAREŠ** (vejde s Tulachem): Dobrý ráno. Tady vám vedu nováčka. Zapracujte ho a potom ho dáme na volnou brusku.
- FIKEJS**: No jo.
- MAREŠ** (k Tulachovi): Tak, mládenče, tuhle pan Fikejs si vás vezme na starost. (Odejde.)
- TULACH**: Dobré jitro, pánové! (Chce jim podávat ruku.)
- ZÁRUBA**: Tůma už se s nima taky scuknul, víš vo tom, ne?
- FIKEJS**: Bude z něj taky taková krysa jako z Karhana. Ten si sednul do výrobního výboru jen proto, aby nás mohl líp prodat!
- ZÁRUBA**: Hezky budem vypadat, jen co je pravda.

FIKEJS: Bude to nádeničina, zednickej akord. Teď se budem honit, jeden druhýho, jako psi. A za co a pro co? *Vchází postupně Lojza, Bohouš, Vlasta, Božka a Jarka.*

LOJZA *(pepicky)*: Holoto chudá!

BOHOUŠ: Hele, kam to dát zapsat!

VLASTA: Potápka přišel dneska do práce včas!

LOJZA: Dyť je to taky těžkej vomyl. Já — starej absenčík, nalomená pracovní morálka.

BOŽKA: Chudák ta tvoje máma. Musí z tebe mít asi radost.

LOJZA: Sehнала mě pádně z pelechu: — Přejdi už vstávat, je pětiletka!

VLASTA: Myslí si asi, že jsi nám tady něco platnej. To by ta pětiletka vypadala, kdyby všichni revolveráři byli jako ty!

BOŽKA: Vyučeněj soustružník a nechá si seřizovat mašinu!

BOHOUŠ: Jen ho nechte! Lojza je sekáč. Voň už rozezná jeřáb od revolveru.

LOJZA: Ne, budu takovej hamoun jako ty! Ty bys ve fabrice nejradši spal. Nač bych se honil — kookni: — nač bych se šťval?

BOHOUŠ: Seví! U nich je dobré j důvěra, umí se o ně vzít.

JARKA: Ten jo, ten je dobrej. Ale na vyndání!

LOJZA: Náhodou máš smůlu! Za Klepáčem jde celý oddělení.

VLASTA: Bodejť by ho nechválili.

BOHOUŠ: Tak je jistě špatný důvěrník, když jej všichni chválí. Ještě nejsme tak daleko, aby všichni dělníci mohli chválit svýho důvěrníka. Zvlášť když dělá svou funkci správně a poctivě.

BOHOUŠ: Řekni: zvlášť na revolverech. To je nejhorší úsek našeho sektoru, největší flinkárna, nejvíc zmetků a zetčasů. Já bych vás tam prohnal, já bych vás naučil dělat!

FIKEJS *(k Zárubovi)*: Slyšíš ho, fracka?

ZÁRUBA: Jen ty nikoho neproháněj! Na to ses eště moc a moc mladej! Ty máš největší právo bejt zticha, ty! ...

BOŽKA: Co se do toho pletete? S vámi nikdo nemluvil!

BOHOUŠ: Potrefenej křičí!

JARKA: Vy máte právo mluvit, vy zrovna! Myslíte, že sedíte na svých zkušenostech a zatím si sedíte na rozumu!

BOHOUŠ: Myslí, že sežrali rozumy celý fabriky!

ZÁRUBA *(k Bohoušovi)*: Ty mlč, ty uvozdřence a utři si nudli!

JARKA: Potřebovali byste kapku prohnat, ale ... my vám taky ukážeme!

ZÁRUBA: Co nám ukážeš, co?

FIKEJS: Já ti tady jednu ...

LOJZA *(radostně)*: Jardo, vraž mu ji, já ho vodnesu! *(Vchází Karhan a Dvořák.)*

JARKA *(k Fikejsovi)*: No tak, dědo: vražte mi ji, když myslíte, že vám to udělá dobře!

DVOŘÁK: Tak, soudruzi, soudruzi!

KARHAN: Jarko, co blázníš, snad by ses nepral?

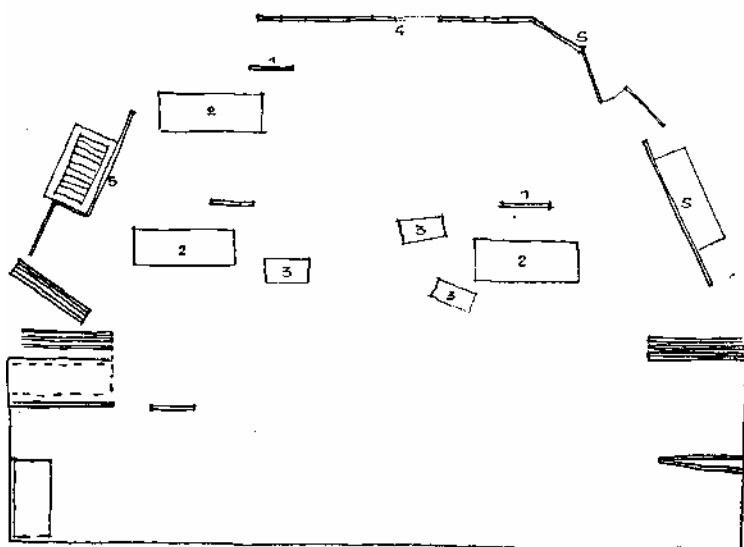
LOJZA: Co vás vede, pane Karhan! To oni se spolu jen tak vztekají

FIKEJS: Podařená parta, tihle Karhani! Fuj!

BOŽKA *(odchází)*: Starejte se radši o svou fajfku!

VLASTA: Co pořád popichuje, dědek?
 FIKEJS: Budu se s tebou špinit, ty! Nestojíš mi za to!
 KARHAN: Cos to řek'? Kdože ti nestojí za to?
 FIKEJS: S tebou nemluvím!
 KARHAN: Ale urážíš tady máho kluka!
 FIKEJS: Kašlu na vás na voba!
 JARKA: Táto, nech toho.
 ZÁRUBA *(k Fikejsovi):* Pojď a nešpiň se! *(Oba ode jdou.)*
 FIKEJS *(na odchodu):* Dělalí, jako by fabrika byla jejich!
 MLADÍ: Vždyť taky naše je! *(Siréna houká začátek směny.)*
 DVOŘÁK: Soudruzi, nemám radost. Takhle nic nespravíme: Hádky a rvačky nám v práci nepomohou.
 VLASTA: Tak co se do nás pletou?
 JARKA: Soudruh Dvořák má pravdu: Hádat se s nimi nebudeme. Natřeme jim to jinak! *(Odcházejí.)*

1 sloupy, 2 makety strojů, 3 bedny na materiál, 4 zasklená stěna, 5 obrácená stěna kuchyně, 6 připravená stěna do obr. 7.

OBRAZ IV.

Scéna: v brusírně.

FIKEJS *(čistí a zapaluje dýmku):* Pěkně začínají!
 ZÁRUBA: Táta i syn, oba se vybarvili, pěkně se vybarvili!
 TULACH *(bezradně stojící za nimi se osmělí):* Pane Fikejs, dovolu, abych vás poprosil o nějakou práci. Vidím, že tu sice máte k vyřizování hrozně důležitý věci ale — já jsem sem přišel pracovat.
 FIKEJS: Tak pracujte a nenechte se zdržovat.
 ZÁRUBA: Jo. *(Dívá se na nový Tulachův metr v jeho kapse.)* A kam s tím metrem?

- TULACH: Do práce, kam jinam?
- ZÁRUBA: No, tady ho budeš určitě potřebovat a — kdepak máš práci?
- TULACH: No, tu mně dáte přece vy, ne?
- FIKEJS: Tak mu dej, Pepíku, ňákou práci, ať si vydělá!
- TULACH: Vy jste, páni, samá legrace a žádná práce.
- ZÁRUBA: Hele a taky je vtipnej!
- FIKEJS: Tak už pána nezdržuj a dej mu práci!
- ZÁRUBA: Ale, prosím: tady je volná bruska. Můžeš začít, my ti překážet nebudeme.
- TULACH: Myslel jsem, že mi ukážete jak.
- ZÁRUBA: Jo, ukážeme, to jo. — Jsi přece vyučenej, ne?
- TULACH: Jsem zámečnick, ale na brusce jsem ještě nikdy nedělal.
- FIKEJS: Tak se do toho nehrab!
- TULACH: Závod přece potřebuje brusiče a já rád dělám přesnou práci.
- FIKEJS: To je vidět podle toho metru.
- ZÁRUBA: A kde ses vyučil?
- TULACH: Na venkově.
- FIKEJS: Jo, tak to už nemusíš víc říkat, to nám stačí. *(Směje se.)* Piloval na koleně, choval pani mistrovy děti a po fajruntě chodil s panem mistrem dobejvat pařezy. Jo — tohle známe.
- TULACH: Tak teď si pánové dělejte klidně legraci a nemyslete si, že mně to vadí. Ukažte mi jen jak do toho a víc nepotřebuju.
- FIKEJS: Člověče, já mít takovej metr, tak se s nikým ani nebavím.
- ZÁRUBA: To se ví: takovej krásnej metr a neví jak má dělat.
- TULACH: Jen z toho nedělejte vědu, pánové. Člověk se může naučit všemu, když chce.
- FIKEJS: Jo, když mu dá někdo rozum. Tak jen se snažte, mladíku. My když jsme přišli poprvně do Daňkovky, tak nám taky nikdo neradil. Čuchejte, jako jsme museli čuchat my! — A ten váš fajnové j metr si přivěste k hodinkám a kupte si k němu eště zednický závaží... Jo, to nejni, brát míru na dvířka ke kozímu chlívku... *(Sáhá do kapsy.)* Ale — když už chcete mermomocí něco dělat — skočte mi do výdejny pro toleranci.
- TULACH: A co — putýnku páry, to byste nechtěl? Koukněte, tohle já jsem dělal hned v prvním roce učení.
- ZÁRUBA *(se smíchem)*: A odkud ty vlastně jseš?
- TULACH: Z pohraničí. Naši tam mají hospodářství.
- FIKEJS: Vida — selskej. To bys moh' přitáhnout kus prasete, nebo aspoň ňáký kilo másla.
- TULACH: Jo — máslo.
- FIKEJS: Eště řekni, že nemáte! Já vím, že vám doma teče vomastek po bradách. Známe to, víme, jak se sedlákům vede: mlíko si nadojí, máslo utlučou a na půdě je mlátí uzenny přes hubu ...
- TULACH: Tak to to tedy špatně znáte! Nás je doma sedm dětí a matce je někdy zatěžko ukrojit každému pořadnej krajíc. Přišli jsme do vyrabovanýho. Dobytek mizernej, pole samá pejřavka. Chlívky na spadnutí. Němci se o to nestarali.
- ZÁRUBA: Ale špatně se vám nevede.

- TULACH: To ne. Bývalo to k neporovnání horší, když se s námi táta tlouk po panských dvorech. To nebylo nikdy ani k životu ani k chcípnutí. Teď aspoň víme, že děláme pro sebe.
- FIKEJS: Pro sebe. — To se tady taky říká, ale není to pravda!
- TULACH: Cože? Kdybyste tohle řekl před mým tátou, ten by vás srovnal!
- FIKEJS: Tak tomu teda nerozumí.
- TULACH: Náš táta? — Když si vzpomenu na ty první dni v pohraničí. Moh' se samým štěstím zbláznit. Kdekoho na návsi chytal: — Pojďte se podívat, jaký to tu máme hezký: Tenhle chlív vopravím, tadyhle prorazím okno, řezáč přestěhuju semhle, abych to měl u ruky, na dvůr hodím pár forek šutru, ploty spravím, stromky vysázím a — pak se přijďte podívat... Chodil po polích, bral hlínu do hrsti a voněl k ní jako ke kytce, do noci byl v chlívě u dobytka a třeba je sedřenej z panský práce, byl najednou takovej, mladší... Museli byste znát náš dřívější život.
- ZÁRUBA: No, vono, když se takhle vezme — tak takovejmhle lidem se hodně pomohlo. To zase, Ferdo, jen co je pravda! Co míval za život takovej deputátník? Otrok to byl. Dřel od slunka do slunka za mizernej žvanec, bydlel v chlívěch a děti mu chodily otrhaný jako cikánata... Tohle já, chlapče, dobře znám, to mi moc povídat nemusíš.
- FIKEJS: Kdybys tak blbě nemluvil, Pepíku. Ty taky skočíš na všecko. Kluk ti tu vypráví pohádky a ty hned: Jo, jo!
- ZÁRUBA: No — co je pravda, to je pravda.
- FIKEJS: Nojo, tak si ho, hraničáře vem za vlastního a hejekej si ho! Ty už ses taky, se mi zdá, zhlídnul v tam těch ... *(Odejde.)*
- ZÁRUBA: Tak co? Co mu říkáš? ... Cvok je to, do chytrovny patří a ne do fabriky.
- TULACH: Teď to odnesete vy, že se zastáváte deputátníků.
- ZÁRUBA: Dyž já jsem z nich. Pamatuju se eště, co je to služba pod deputát. Táta byl skoták — krmič. Já vím dobře, co je to harcovat s naloženým žebříňákem, plným harantů od dvora ke dvoru... No — pojď, chlapče — stoupneš si se mnou k mašině a já ti to ukážu. Takhle bys tady mohl stát dopoledne. *(Jdou ke stroji, Záruba stroj spustí a zaučuje Tulacha.)*
- ZÁRUBA: Tak dávej pozor, chlapče: Tady ty vypínače, to jsou vřeteník. *(Vypne a zapne.)* Tady se spouští kotouč. *(Vypne a zapne.)* A tady čerpadlo emulse. Tohle je hydraulika, co honí posuvy, tak... A teď máme brousit tohle: — podívej se na výkres.
- TULACH *(dívá se do výkresu):* Vedení ventilu.
- ZÁRUBA: A míry ?
- TULACH: Dvacetšest, plus, minus, dvě setiny milimetru.
- ZÁRUBA: Dobrý. A teď musíš postupovat následovně. *(Ukazuje.)* Detail upneš takhle do srdíčka, nasadiš do špiček... tady tou páčkou na koníku si takhle pomůžeš ... tak... To se ví, přitom musíš dát pozor a nestrkat prsty ke kotouči, ten je, potvora, žravec. Dyž tě lízne, těžko se ti to bude hojit. To si radši vždycky takhle vod jeď ... no ... Tak to tam zkus dát sám.
- TULACH *(usazuje detail do špiček).*
- ZÁRUBA: No, koukej: teď zapneme vřeteník a už se to točí. Tohle je unášecí deska, ten šroub co tak cvaknul vo srdíčko, to je unášecí šroub... No, vidíš. A teď se nám to teda točí, tak si přijedeme s kotoučem — takhle. Tímhle kolečkem najíždíš a odjíždíš. Když chceš odjet, točíš doleva. Zkus to.
- TULACH *(to zkouší).*

ZÁRUBA: A teď nám kotouč začíná brát. To vidíš podle jiskření. Přejedeme detail po celý dýlce, to, jestli máme rovinu, víš? (*Zkouší.*) Vidiš, bere víc na jednom konci. Tak to se udělá takhle (*ukazuje*): Tady otočíš tímhle šroubem a stůl si natočíš podle potřeby. Když ti bere víc na pravém konci natočíš do leva... Tak. Tady se natáčeji taky kónusy, ale na to máš ještě dost času... A teď si to přejedeme znova na větší sponu... A teď si to mikrometrem přeměříme. (*Podává Tulachovi mikrometr.*)

TULACH (*měří*): Ještě je to kónické dvě setiny.

ZÁRUBA (*natáčí stůl*): Tak — dobro... a jedem znova.

OBRAZ V.

FIKEJS a DVOŘÁK (*vcházejí*).

FIKEJS: A jsou to blbosti, nepovídej!

DVOŘÁK: Jak to?

FIKEJS (*dívá se na Zárubu a Tulacha*): Von tam — von vopravdu učí toho kluka.

DVOŘÁK: To je správné. Potřebujeme brusiče.

FIKEJS: Takový brusiči! ...Přijde si s dřevěným metrem ... S takové jma tu pětiletku poděláte!

DVOŘÁK: Jen se, Ferdo, neplet. Mladý člověk se snadno zapracuje. Podívej, Karhanův Jarka.

FIKEJS: Vo Karhanech mi, prosím tě, nemluv. S těma jsem hotovej! To jsou ty vaše nový lidi, ty by se přetrhli za jeden úsměv soudruha sektoráře... Jo, soudruh sektorář, panečku, to je voň, ten se v těch novotách hnedle utopí... Teď zrovna jsem viděl jednu jeho vymyšlenost. — Nechal vystavit rozbitej vercajk u výdejny, ke každému kousku napsal cenu a — vo tolik přejvokrádáme sami sebe svou nedbalostí... Volovina! Kdo by počítal každěj zlomenej vrták, každou mizernou frézu. Jděte se vycpat!

KLEPÁČ (*ještě za scénou*): ... a dělejte si to sami! Nač já tohle potřebuju? Seknu s tím, uvidíte! (*Vchází.*)

DVOŘÁK: Nojo, jen s tím sekni.

KLEPÁČ: To taky udělám. Není psáno, že důvěrníkem v revolverárně musím bejt právě já. Co z toho mám?

DVOŘÁK: Ták. To je mi novinka. Důvěrník odborovky je tu proto, aby z toho něco měl?

FIKEJS (*odchází*): Však má: — nový modráky.

DVOŘÁK: Pravda — máš z toho — (*ukazuje*) — prima nové modráky.

KLEPÁČ: Eště ty začínej! Já je svlíknu a vem si je, když je ti to líto.

DVOŘÁK: Líto — to zrovna ne. Ale — být sebou, styděl bych se je nosit. — Jak tě mohlo napadnout nechat si poukaz na modráky ?

KLEPÁČ: Copak nemám na modráky nárok? Když dostávají ostatní dělníci, proč ne já?

DVOŘÁK: Jak to: — když dostávají ostatní?

KLEPÁČ: No, nejsem dělník, nemám taky nárok?

DVOŘÁK: Jsi funkcionář — a proto máš být poslední tam, kde se něco dává, ale první všude, kde něco potřebují!

KLEPÁČ: To jsem se ňák provinil, že jsem si z dvaceti poukazů nechal jeden pro sebe.

DVOŘÁK: To je velké provinění. Jdi a poslouchej, co povídají dělníci. Říkají, že bys funkci nedělal, kdyby ti nevynášela.

KLEPÁČ: To není pravda!

DVOŘÁK: Já nelžu. Jdi a přesvědč se sám, ty! — Už bys měl dávno vědět, že se nechováš správně, měl bys vědět, že tvou vinou vážne snaha celého sektoru při plnění výrobního plánu.

KLEPÁČ: Tak si tam dejte jinýho, já to dělat nemusím. Potřebuju, aby se každěj vo mě votíral?

DVOŘÁK: Tohle není řeč uvědomělého funkcionáře, Klepáči. Příznej chyby, naprav je a pak to skládej!

KLEPÁČ: Hele, Dvořáku: až do žaludku ti vidím: — Ty mizerný modráky mi závidíš! (Svléká blůzu.) Na, vem si je, aby ti to nebylo líto — Na, nažer se jich! (Odejde.)

MAREŠ (vchází): Copak je?

DVOŘÁK: Nic není, nic! (Na odchodu.) Ty máš na všem taky vinu. Ty jako dílovedoucí!

MAREŠ (běží za Dvořákem): Dovol — já?

DVOŘÁK: Jen pojď, přesvědčím tě! (Oba odcházejí.)

OBRAZ VI.

Siréna houká přestávku.

KARHAN a BOHOUŠ (vcházejí).

KARHAN: Tenkrát nás inženýrek prosil a nehnuli s námi.

ZÁRUBA (k Tulachovi): Jo, inženýrek. To za protektorátu ... Poslechni si to ... To bylo tenkrát. (Směje se.)

KARHAN: Prosil, vyhrožoval a nebylo to nic platný. Práce z brusírny lezla jako vši z chlupatý deky.

ZÁRUBA: A to jsme všichni dělali jako když hrom bije. To se ví, jen na oko. A inženýrek byl z toho tumpachovej.

KARHAN: Ale voň to věděl, jenže zas nevěděl, jak na nás. — Jo, ať mi vleze tuhle do mašiny a ať mi dokáže, že tohle, nebo tohle by šlo brousit rychleji. Na to mu jsou všechny časový studie bačkoru platný. Když se chce brusič ulejt, tak mu v tom nezabrání ani svatej Petr. Je to přesná práce, ta chce čas, to nejní žádná pekařina.

ZÁRUBA: Dostat tě může zase jen zkušeněj brusič, kterej má praksi a — na tohle náš inženýrek — dej mu pámbu na Pankráci stálou radost — taky přišel... Přived si na nás brusiče a ten nám měl ukázat, jak se dělá, měl shodit dolů úkolový časy ... Franto, řekni klukům, jak to bylo tenkrát s tím tlamatým hamounem!

KARHAN: To byla psina.

ZÁRUBA: No ze začátku moc velká ne. Smrdělo to koncentrákem. Kdyby se chlapovi podařilo dokázat, že časy jsou nadsazený, byla to sabotáž a vezli jsme se všichni. Chlap to byl, potvora!

KARHAN: No — makat uměl, pacholek. To se poznalo hned jak se k mašině postavil. Dovedl ji rozehrát, no, jedna radost. Tomu mašina zrovna vyprávěla! ... Ale jak na něj, na neřáda?

ZÁRUBA: Nejdřív jsme ho podfukem vyexpedovali do kontroly...

KARHAN: Tuhle Záruba se mu poštoural v olejových automatech...

ZÁRUBA: Jo, voň si to, ale spravil sám, bez elektrikáře a hnal mašinu dál vo sto pryč. Tak jsme ho hnali zas do osobního oddělení a naházeli jsme mu cucky cídicí vlny do olejový nádrže. Když se vrátil, chvíli jel a pak mu vyplivla hydraulika a byl zase v rejži.

KARHAN: Ale inženýrek už to asi čul, hodil ho na jiný stroj a chlap jel dál a nebyl k žádnému zastavení.

BOHOUŠ: Pane, jo!

ZÁRUBA: Teď jsme byli pro změnu zase v rejži my. Už jsem se viděl na gestapu... Inženýrek se, to se rozumí hrozně chechtal, jak nás převez.

BOHOUŠ: A jak to dopadlo?

- ZÁRUBA: Když jsme tady, tak si můžeš myslet, že dobře. Vo svačině, když seděl za mašinou, připlížili se kluci z opačný strany, vyfoukli mu mikrometr, támhle Karhan mu ho rozšteloval, kluci vpašovali zpátky...
- KARHAN: A bylo to fertyk. Hamoun zabil svou první sérii — jen o setinku milimetru a skončil jako pomocný dělník v kalárně.
- VŠICHNI *(se smějí)*.
- TULACH: A já bych rád chtěl vědět, jestli se to takhle dělá ještě dnes, když někdo přijde a chce ukázat, co dovede.
- KARHAN *(po úvaze)*: No — teďka snad už ne — aspoň u nás ne... Ale, možná, že někde ještě. To víš, každý si chrání svou dovednost.
- BOHOUŠ: Jo — a hlavně úkolový časy.
- ZÁRUBA: Člověk nesmí bejt sám proti sobě. Potřebuješ si dojít na záchod, zakouřit si, se sousedem popovídat, u výdejny taky stojíš někdy hezkou chvíli, no — a někdy nemáš taky zrovna do práce chuť... A s tím se musí počítat, když děláš v úkolu.
- BOHOUŠ *(k Tulachovi)*: Tady se můžeš přiučit. Záruba mluví ze zkušenosti. On a Fikejs to tak dělají — Fajfka, záchod, čvaňhání po dílnách a mistrovský uvažování před upnutím každýho kousku.
- ZÁRUBA *(vyskočí)*.
- JARKA a BOŽKA *(vběhnou)*.
- JARKA: Už to běhá, už to chodí!
- BOŽKA: A jak prima!
- LOJZA *(vejde)*: Dyť voni kecaj!
- JARKA: Na třech strojích! Komárek pojede na třech strojích! Pojdte se na to podívat! *(Božka, Jarka, Bohouš a Tulach odbíhají.)*
- FIKEJS *(srazí se s mladými)*: No, no, blázni!
- SEKTORÁŘ *(vejde)*: Copak to zas hoši mají?
- ZÁRUBA *(radostně)*: To víte, naši kluci, pane inženýre! *(Spatří Fikejse.)* — Zas nákou pitomost!
- SEKTORÁŘ: Zdař bůh, pane Fikejsi! Kam se tak hnali?
- FIKEJS: Zvěř nevychovaná, žádná úcta před starším člověkem ... Nevím. Nestarám se vo jejich zábavy.
- KARHAN: Mají tam to vypínání frés ... jak to ... můj kluk...
- SEKTORÁŘ: A už to zkoušeli?
- KARHAN: Asi.
- SEKTORÁŘ: Pane Karbane, máte šikovného syna, inženýr z něj bude... Jestli se to jeho zlepšení osvědčí, ušetříme tím několik frézařů ... Počkejme, kolik to tam mají strojů: dva, čtyři...
- ZARUBA: Radši to ani nepočítejte. Tohle se mi nezdá dobrý a správný. Když bude dělat jeden frézař na třech mašinách, znamená to, že jste dva připravili o chleba.
- FIKEJS: A to je lumpárna, to je nesociální!
- SEKTORÁŘ: Co to tady mluvíte? Připravíme dva frézaře o chleba ... Když se to osvědčí, bylo by to dvanáct frézařů a ne jen dva.
- FIKEJS: A s tím se chlubíte?
- ZARUBA: To není hezký, pane inženýre.
- SEKTORÁŘ: Dvanáct. To je jako nic. Dejte nám sto a tisíc frézařů a fabriky je spolknou jako malinu a budou chtít další tisíce, A abychom si rozuměli: Nikoho tím

nepřipravíme o chleba, naopak: dáme chleba víc lidem, protože takhle vyrobíme víc strojů a ty stroje, to je chléb pro všechny.

FIKEJS: Jděte!

SEKTORÁŘ: Nač plýtvat pracovními silami? Podívejte se u vás, v brusírně: Tam dělali na dvou magnetkách dva řemeslníci a dnes jejich práci zastane jedno děvče. A řekněte: — připravili jsme tím někoho z vás o chleba? Práce máte, že si s ní nevíte rady!

FIKEJS: To jsou jenom hezký řeči. Když to takhle půjde dál, dočkáme se pěkné nezaměstnanosti.

ZARUBA: A nejdřív vyházej za vrata nás starý!

SEKTORÁŘ: Ale, ale, pane Zárubo!

ZÁRUBA: Bodejt' ne!

SEKTORÁŘ: Budete tu dělat tak dlouho, dokud se vám bude chtít, třebaš do sto roků a já bych vám přál, abyste byl tak dlouho živ. A o práci se nebojte, té bude! Až doděláme tuto sérii motorů, čekají nás další. Objednávek na diesláky máme, zaplať pámbu! Jen je stačit udělat!

FIKEJS: To je jen chvilková konjunktura, tohle už jsme prodělali za první republiky. Tohle my známe!

ZARUBA: Taky nás mohli nejdřív strhat a pak nebylo kolik roků do čeho klepnout.

SEKTORÁŘ: Tenkrát patřily fabriky kapitalistům. Výroba nebyla plánována, fabrikanti vyráběli pro zisk a ne pro spotřebu. Dnes přece ...

FIKEJS: Já vím, to říkáte všichni.

SEKTORÁŘ: Pane Karban, vysvětlete to svým kamarádům, když mně nevěří.

KARHAN: Já — co bych já mohl...

FIKEJS: Jo, Karhan, tomu něco věřit, to teprve!

KARHAN: No, jen pokračuj — je členem výrobního výboru, prodal nás, trhá úkolový čas ... No, jenom řekni, jak to o mně roztrušuješ po fabrice!

FIKEJS *(odchází):* Co se s tebou budu bavit!

SEKTORÁŘ: Pane Fikejs, počkejte! Chtěl jsem se s vámi o něčem poradit.

FIKEJS: Tak to ne, pane inženýr. To se radte tuhle — s Karhanem, nebo třebaš i — se Zárubou! *(Odejde.)*

ZARUBA *(kvapně za ním):* Odpusťte pane inženýr, musím skočit pro kalibr! *(Odejde.)*

SEKTORÁŘ: Chlapi jedni! Jsou to tvrdé hlavy. Ale předěláme je, soudruhu Karhane, přesvědčíme! Politické neuvědomení, to je zvlášť pro ...

KARHAN: Prosím vás jen nezačínajte zase s politikou, pane inženýre, tomu já nehovím. Politika, pětiletka... dejte s tím pokoj.

SEKTORÁŘ: Máte konečně pravdu, proto jsem nepřišel. Jdu vám jen povědět, že konečně dostaneme toho žrouta na sérii ...

KARHAN *(se zájmem):* Centrlesku?

SEKTORÁŘ: Ano, bezhrotou brusku, která vydá za dvacet prvotřídních brusičů!

KARHAN: Sakra... to by šlo. Centrleskou vodpravíme všechnu práci, co se nám navalila na brusky. No, to bude radost, jenže — budou nám stačit v revolverárně? ... A pak, co dělníci?... Slyšel jste Fikejse a Zárubu: to bude zas řeči jako vody, to bude vejkladů a strachu z nezaměstnanosti.

SEKTORÁŘ: Zacpeme jim huby, soudruhu Karhane. Dáme na centrles Fikejse a Zárubu, můžou se střídat ve dvou směnách, necháme jim vydělat a co?

KARHAN: No, na prachy by voni skočili, vo to nic, ale *(směje: se)* copak voni budou kazit práci a připravovat brusice vo chleba?... Víte co, pane inženýr? Dejte na centrles mýho Jarku a toho chlapce z pohraničí. To je bystrej kluk.

SEKTORÁŘ: A poradíte chlapcům?

KARHAN: A kdy tu centrleska bude?

SEKTORÁŘ: Nu, když to půjde dobře, tak za čtrnáct dní mužem na centrlesu jet.

KARHAN: Tak jen sem s ní, s centrleskou a my ji proženem, mordyje!

SEKTORÁŘ *(odchází)*: Děkuju vám — soudruhu Karhane!

KARHAN: Za co, prosím vás? Mám radost, že přijde mašina a vy mi ještě děkujete.

SEKTORÁŘ: Nepůjdete se se mnou podívat na to zlepšení vašeho syna?

KARHAN: Potom, potom.

SEKTORÁŘ: Tak na shledanou! A polepšete se — táto! *(Odejde.)*

OBRAZ VII.

Scéna jako předešle

KARHAN *(odchází)*.

KLEPÁČ: Karhane, počkej! Tadyhle nám vrátili sérii, že přej je na ní moc na braní. *(Ukazuje hřídelku.)*

KARHAN *(měří posuvným měřítkem)*: Je, Klepáči — o tři desetiny a — když my to máme na brusce odřít, je to šropařina a ne řemeslo. Zdržuje nás to.

KLEPÁČ: Jdi do přčic! Komu to budeš vypravovat? Na brusce tohle vezmu na jednu sponu ... Ale když vy jste fajnovkové, vy byste to chtěli z revolveru na setinku milimetru a jen tak to vošolíchat.

MAREŠ *(rozčilen vejde s papíry v ruce. Ke Klepáčovi)*: Aha, tady jseš! Tohle už přestává všechno. Koukni se, soudruhu Klepáči, tady musíš jako důvěrník zakročít. U jednoho dělníka za čtrnáct dní dvacetšest hodin ztratových časů... To nezaplatím a nepodepíšu, kdybych s tím měl jít až k Zápotockýmu! Já jsem za to zodpovědněj, mě za to budou na sektoru honit!

KLEPÁČ *(nahlíží do papírů)*: Nojo, to je Vondráč ... kdepak to všechno vzal... seřizování, výdejna, tvrdý materiál... Nojo — Lojza!

LOJZA *(vchází)*.

MAREŠ: Tady ho máš, zeptej se ho, kde ty hodiny vzal. Já to vím. Ať přijdu do revolverárny kdykoliv, vždycky stojí nebo se baví se sousedem, není-li někde mimo dílnu.

LOJZA: Soudruhu Klepáči, sám víš, že to není pravda. Já přece za to nemůžu, že jsem pořád něčím zdržovanej, žejo?

MAREŠ: Nepovídejte! Vy jste největší flink z oddělení, vy nejen, že se ulejšváte sám, ještě zdržujete od práce ostatní!

LOJZA: A co bych se s várna přel? Buďto mi ty zetčasy zaplatíte nebo mi dejte dekle a já pudu makat jinam ... Koukněte, pane dílovedoucí: vy za těch šest papírů jediňě v ČKD, ale já za těch mejch mizernejch pár — všude!

MAREŠ: Vy jo, vy jste drahej za desítku partyzánek!

KLEPÁČ: Tak se mi tady nehádejte, hergot!

DVOŘÁK *(vejde)*.

LOJZA: Ať mi ty zetčasy zaplatí a bude po hádání.

KLEPÁČ: Heleď, Lojzo, musíš se kapku mírnit. Já vím, že to není takový jak říká soudruh dílovedoucí, ale musíme se s ním ňák dohodnout.

LOJZA: Jakýpak dohadování. Spočítejte mi to a já pudu!

KLEPÁČ: Notak mu to, dílovedoucí podepiš a je to. Nebudem tu přece z takový maličkosti dělat problémy.

DVOŘÁK *(ostře)*: Nic mu nepodepisuj! ... A když chce jít, ať táhne k čertu! Bez takových se závod obejde.

LOJZA *(urazeně odchází)*: Tak si to dělejte sami!

DVOŘÁK: Budeš se mazat s flákačem!

MAREŠ *(volá za Lojzou)*: Takovýchhle stojí libra dva šestáky!

KLEPÁČ *(k Dvořákovi)*: Co se mi tady pleteš do věcí? Důvěrníkem v revolverárně jsem já!

DVOŘÁK: Bohužel... Ale já jsem tu předsedou organizace strany.

KLEPÁČ: Do toho straně nic není, to je věc čistě moje!

DVOŘÁK: Ne, to je věc celého závodu. My se tu musíme dít na ztrátové časy flákačů, které ty bereš pod ochranu a — proto do toho budeme mluvit!

MAREŠ: Správně. Kdyby mě nenutil, nepodepisoval bych takovýhle lumpárny.

KLEPÁČ: Najednou! Najednou tolik starostí o blaho fabriky, najednou tady kdekdo bude honit důvěrníka! ... Víte co? Vemte si to a já už to dělat nebudu! Nic z toho nemám a eště si na mě každý dovolí. *(Odejde.)*

DVOŘÁK *(k Marešovi)*: Tady to máš, tady jsou následky tvé zbabělosti! ... Důvěrník — bojíš se důvěrníka ... takovýho důvěrníka! ... *(Oba odcházejí.)* Zas by tě umluvil, zas bys to byl podepsal!

OBRAZ VIII.

Scéna: beze změny.

KARHAN *(vchází)*.

JARKA a TULACH *(radostně vbíhají z opačné strany)*.

JARKA: Táto, táto už to hraje, už to běhá — a jak bezvadně!

KARHAN: Dobře.

TULACH: Frézaři hubujou — je po tabáčku!

JARKA: A ty pořád táto — dobře, dobře.

KARHAN: Dobře.

JARKA: A — co dobře?

KARHAN: No — dobřes to udělal.

TULACH: Ani jste to neviděl.

KARHAN: Potřebuju to vidět? Dělal to Jarka, ne?

JARKA: Tak táto — řekni — jsi rád?

KARHAN: Ale, to je vedlejší, jestli jsem, nebo nejsem. Když se ti to povedlo, je dobře a je to.

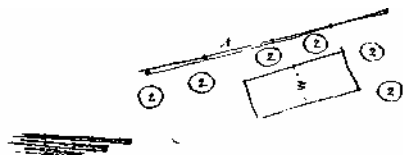
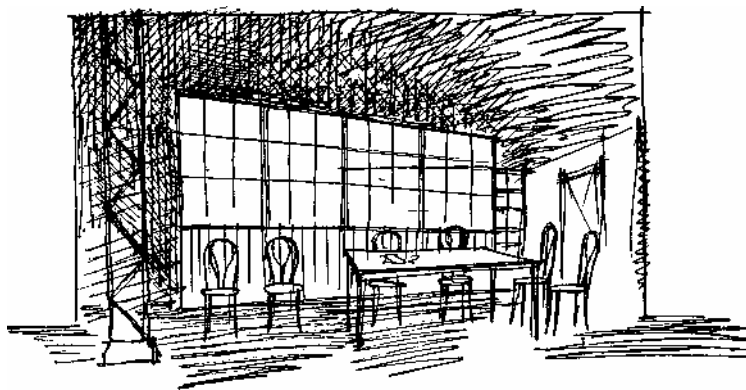
JARKA: A co ostuda? Máš z toho ostudu? Nadávají ti dědkové?

KARHAN: Na to já — kašlu!

JARKA *(radostně)*: Takhle se mi líbíš, táto! — Táto! — *(Odbíhá.)* Táto!

Opona.

Obraz IX. :

1. dřevěná přepážka,
2. židle,
3. stůl.

(Detaily hally odsunuty stranou).

OBRAZ IX.

Scéna: dílenská kancelář, stůl, židle.

Schůze výrobního výboru: Sektorář, Dvořák, Slavíková, Karhan, Klepáč, Mareš. Všichni sedí kolem stolu.

DVOŘÁK: Soudruzí! Je to naše vina, že jsme otázku oddělení revolverů neřešili rázně hned zpočátku. Následky toho cítíme dnes v celém našem sektoru. Máme-li být s první stovkou motorů pro ČSD hotovi v termínu, musíme to setsakramentsky dohánět. A když to nerozsekne na revolverech, nesplníme plán. Tady je náš nejuzší profil.

SEKTORÁŘ (*hlásí se o slovo*): Příčiny, myslím, známe všichni. Nenabíhá nám to a když zjišťujeme, které detaily nám hoří, dostaneme se nakonec vždycky do oddělení revolverů. Je tam pracovní morálka velmi špatná. Rostou nám tam zetčasy, máme tam spousty zmetků a reklamací a jak říká soudruh Dvořák: Nevyřešíme-li to, visíme s dodávkou první série Dieslových motorů. Myslím, že by bylo omylem vinit z tohoto stavu jednotlivce. Navrhuji, aby byla na revolverech svolána schůze a aby se dělníkům promluvilo do duše.

SLAVÍKOVÁ: Nesouhlasím. To by bylo pro kočku. Sektorář nemá vůbec pravdu. Řeknu to rovnou: — vinen je tuhle soudruh Klepáč a ten musí z revolverů pryč!

KLEPÁČ: Soudruzí, to je osobní!

MAREŠ: Ba, ne, Slavíková má pravdu.

SEKTORÁŘ: Mýlíš se soudružko.

SLAVÍKOVÁ: Ne! Nic se nemýlím. Vyndáme z revolverárny Klepáče a uvidíte jak to tam pojede!

KLEPÁČ: To je osobní, to je osobní!

DVOŘÁK: Klid, soudruzí. Hlaste se každý o slovo!

KLEPÁČ: Ať ta ženská nikoho nenapadá!

SLAVÍKOVÁ: Ženská... najednou ženská! Když mám pravdu.

MAREŠ: Vinu má především Klepáč. Ona řekla pravdu a my nemůžeme paušalisovat, mluvíme-li o špatné morálce. I na revolverech je dost dobrých soudruhů. A když nepracují, jak by měli, je to tím, že se nechtějí dířit na flákače, které drží a podporuje Klepáč jako důvěrník. Kdyby viděli poctivou práci u důvěrníka,

kdyby důvěrník místo hájení flinků, hájil poctivý lidi, pracovali by taky poctivě.

SLAVÍKOVÁ: To se rozumí.

KLEPÁČ: Ty mlč! Ty jseš všude, Mareši, jenom ne tam, kde bys měl jako dílovedoucí bejt. Věčně dřepíš v kanceláři a do dílny chodíš jen tak, na návštěvu!

DVOŘÁK: Tak, soudruzi, soudruzi!

SLAVÍKOVÁ: O dílovedoucím nemluv ...

DVOŘÁK: Hlásit se o slovo, soudružko!

SLAVÍKOVÁ (*hlásí se*): A koukej nejdřív na svý chyby. Dílovedoucího srovnáme taky, neboj se. Teď vypereme nejdřív tebe a buď bez starosti, že tě vemem na pořádnou valchu!

MAREŠ: Mě chceš rovnat — proč ?

SLAVÍKOVÁ: No, když to chceš vědět... Podívej: ty jsi dílovedoucí, jaký by se pasoval do starý kapitalistický fabriky!

MAREŠ: Dovol?

SLAVÍKOVÁ: Když ti přijde nový dělník, nebavíš se s ním: tady máš mašinu a dělej. Půjde ti to dobře, nepůjde, taky dobře. Vyletíš. Za vraty už čeká tisíc jiných ... Ne aby ses o nováčka staral, abys mu pověděl jak se to dělá a proč se to tak u nás dělá. Kdybys ho aspoň svěřil jinému dělníkovi, ale to ne, to ty neděláš.

MAREŠ: Ale, vždyť to není pravda!

SLAVÍKOVÁ: Přivedl jsi k nám toho chlapce z pohraničí, dal jsi ho na starost Fikejsovi, ačkoliv bys měl vědět, že ten by nováčkovi práci poctivě neukázal. Vzal si ho na starost Záruba a ten když mu Fikejs vynadal, nechal chlapce taky plavat... Jo tak ty to děláš. Není to pravda, soudruhu Karhane?

MAREŠ: Jak můžeš ...

SLAVÍKOVÁ: Takovýho kluka, má zlatý ruce! ... A nebýt tuhle Karhana, tak jste toho chlapce otrávil tak, že by nám utekl.

KLEPÁČ: Výborně, výborně. Tady to máš, pane dílovedoucí !

DVOŘÁK: Soudruhu Klepáči, s tebou jsme začali a tebe tedy budeme kritisovat prvního. Soudruh dílovedoucí chyby má a já věřím, že je uzná a prizma, ale totéž čekáme od tebe.

SEKTORÁŘ: Ano, nejprve věc soudruha Klepáče.

KLEPÁČ: Já si nejsem žádný viny vědom.

SEKTORÁŘ: Nikdo z nás není přece dokonalý a bez chyb.

MAREŠ: Ovšem. Ale kdyby si Klepáč počínal jako správný důvěrník, nebudeme mít zahrabanou práci na revolverech a na celým sektoru.

KLEPÁČ (*vstane*): Tak si to dělej sám a bude tam pořádek !

DVOŘÁK: Klepáči, buďto jako soudruh vyslechneš kritiku, nebo jsi hádavá baba, ale pak jdi raděj domů. Máme toho dnes k vyřizování víc.

KLEPÁČ: Chcete mě oddělat!

DVOŘÁK: Takhle nesmíš mluvit!

KLEPÁČ: Já už mlčím.

DVOŘÁK: Slyšeli jste, soudruzi. Soudruh Klepáč řekl, že ho chceme oddělat... Ne, my tu nechceme, soudruhu Klepáči, nikoho oddělovat. My chceme jen upřímnou bolševickou kritikou dosáhnout toho, abys uznal své chyby a napravil je. Jsem přesvědčen, že si neuvědomuješ všechno, co děláš. A jako dělník a jako starý odborář musíš uznat, že jsi na nesprávné cestě. Jen se na to podívej kriticky a chlapsky jako bolševik!

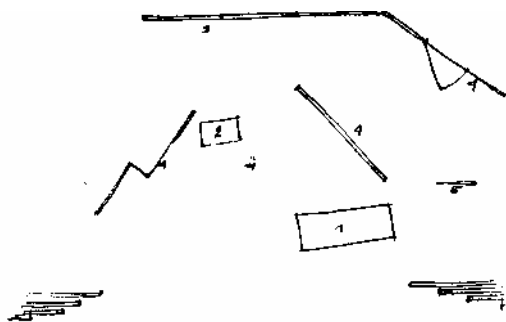
- KLEPÁČ:** Tedy, dobrá. Ale protestuju, aby má záležitost byla projednávána tady. *(Ohlédne se po Karhanovi.)* To patří do organizace strany a — tady je přítomen nečlen.
- KARHAN** *(vstává):* Já můžu odejít, jestli...
- SLAVÍKOVÁ:** Jen sed!
- DVOŘÁK:** Tohle tedy nepatří do výrobního výboru? Tohle, že nesouvisí s výrobou našeho sektoru? Ne — soudruhu, to sem patří a patří to sem především i proto, že je to věc strany. My přece nemáme důvodů, abychom utajovali, že je soudruh Klepáč špatným důvěrníkem a že svým jednáním poškozujze závod.
- SEKTORÁŘ:** Navrhuji, aby nám soudruh Klepáč pověděl, jak chce odstranit nynější desolátní stav svého úseku a jak chce zvednout pracovní morálku.
- SLAVÍKOVÁ:** Na to už je pozdě.
- DVOŘÁK:** Nebudeme léčit chcípavou kobyly tím, že jí budeme číst básničky. Posice soudruha Klepáče je u většiny dělníků v revolverárně dobrá proto, že dělá líbivou politiku. Kdybv dneska obrátil, bude u dělníků hotov a situace v revolverárně bude horší než je. Je to tak, Klepáci?
- KLEPÁČ:** No — dělníci mě mají většinou rádi.
- DVOŘÁK:** Tak jen se nestyd' a řekni, že tě mají rádi proto, že jsi hodnej důvěrník. Ale kdo tě má rád? Uvědoměli dělníci na tebe nadávají.
- SLAVÍKOVÁ:** Klepáč musí z revolverů pryč, to je jasný.
- MAREŠ:** To bude nejlepší řešení.
- DVOŘÁK:** Tedy — Závodní odborová skupina soudruha Klepáče z funkce odvolá ...
- KLEPÁČ:** Prosím, na to čekám.
- DVOŘÁK:** ... a osazenstvu závodu oznámí, proč byl odvolán. Veřejně a podle pravdy.
- KLEPÁČ:** Odejdu z funkce jen tehdy, když oznámíte, že jsem se funkce vzdal dobrovolně.
- DVOŘÁK:** Klepáci — jsi soudruh?
- KLEPÁČ** *(nejistě):* Nezapomeňte, že za mnou stojí většina dělníků z oddělení.
- SEKTORÁŘ:** Snad by se věc dala vyřídit kompromisem.
- DVOŘÁK:** Soudruh inženýr by z osobních sympatií chtěl, abychom udělali Klepáče před dělníky hezcím, nežli je.
- SLAVÍKOVÁ:** To není správné.
- MAREŠ:** To bychom obětovali nejen naději, že se poměry v revolverárně změní k lepšímu, ale i soudruha Klepáče.
- DVOŘÁK:** Pravda. My musíme soudruha Klepáče postavit před osazenstvo tak jak je i se všemi jeho chybami. Jedině tak zvedneme morálku.
- MAREŠ:** Snad bychom mohli Klepáče přeložit do jiného oddělení.
- SLAVÍKOVÁ:** Nebo do některého sesterského závodu. Nechceme přece soudruha Klepáče ztratit. Je dělník, odborář.
- DVOŘÁK:** Samozřejmě.
- MAREŠ:** Známe ho přece léta. Býval dobrým odborářským funkcionářem už za první republiky a já bych mu mohl dát z té doby nejlepší vysvědčení.
- KARHAN:** To je pravda. Soudruh Klepáč vždycky hájil poctivě dělnické zájmy. To my starší dobře pamatujeme.
- DVOŘÁK:** Tak je to, soudruzi. Tenkrát dělal soudruh Klepáč svou funkci dobře. Jenže závod mezitím změnil majitele a změnilo se všechno od základu. Závod patří nám, dělníkům a tuto změnu si soudruh Klepáč dobře neuvědomil. Vykonává

svou funkci tak, jako když tu byli páni akcionáři, pan Preis a jiná kapitalistická sebranka. Pere se s místry a vymáhá dělníkům i to, co chtějí neprávem urvat z našeho společného krajíce . . . A takových je mezi námi ještě dost. Těm je fabrika dobrá jen tehdy, kdž se na ní dá něco trhnout. Za kapitalismu to nešlo, páni nám nedali zadarmo ani grejcar a když přece někdy, pak jsme si mohli s klidným svědomím říct: — Z cizího krev neteče a páni nijak ne-zchudnou . . . Dnes ale — dnes ta krev teče... z vlastního teče ... soudruzi.

- SEKTORÁŘ: Odvolávám svůj návrh na kompromisní řešení.
- MAREŠ: Soudruzi.. . uznávám svoje chyby, které mně zde vytkla soudružka Slavíková. V případě dělníka Tulacha i v jiných případech nepočínal jsem si správně. Spravím to, soudruzi, slibuju vám to.
- DVOŘÁK: A co tomu říká soudruh Karhan?
- KARHAN: Co já — já jsem tu tak — mimo.
- SLAVÍKOVÁ: Jen se vyslov, Karhane. Pro nás jsi soudruh i když tadyhle Klepáč chtěl na tobě legitimaci strany.
- KLEPÁČ: Tak jsem to nemyslel. Bylo mi jen divný, proč není Karhan členem strany.
- MAREŠ: Tak co myslíš, jak na to?
- KARHAN: Nu, když mají revolvery běžet, musí Klepáč pryč. A my se tam musíme postavit za ty pořádný a pomoct jim s tím hnout.
- SLAVÍKOVÁ: To se dá přece udělat.
- MAREŠ: A revolverárna bude zas vzorným oddělením.
- DVOŘÁK: Zbývá jen, aby se vyslovil soudruh Klepáč sám... Jedná se přec o tebe, soudruhu Klepáči — tak co — soudruhu?
- SEKTORÁŘ: Soudruhu Klepáči, tak to uznej. Zbytečně to protahujeme.
- DVOŘÁK: Musíme s tím stejně ještě do strany a do odborovky, tak ať tam přijdem s hotovým řešením.
- SLAVÍKOVÁ: Tak už, Venco, moc nepřemejšlej ... Jde přece o naši výrobu, o naši fabriku ... Chyby jsi nadělal, budeš mít ještě možnost napravit je. Tak co?
- KARHAN: Tak, mordyje, Klepáči! Jseš chlap, nebo svíčková baba? Když něco zmrskám, tak jsem to zmrskal a nebudu to schovávat! ... Copak, hergot, tobě nejde vo fabriku?
- KLEPÁČ *(po odmlce)*: Máte pravdu, soudruzi. Zaspal jsem dobu, nepochopil jsem správně své povinnosti důvěrníka. Máte pravdu. Já bych svou přítomností nepřispěl k nápravě v revolverárně. *(Hlas se mu rozechvěje.)* Ale, soudruzi — pochopte, jsem v závodě přes dvacet let — A já mám — fabriku rád ...
- DVOŘÁK: Vždyť tě nikdo nevyhání.
- SLAVÍKOVÁ: O tom nebylo řeči.
- DVOŘÁK: Přejdeš jen do jiného oddělení.
- KLEPÁČ: Ne, soudruzi. Budu se hlásit do jiného závodu ČKD. Víím, co jsem zavinil a souhlasím, abyste osazenstvu řekli. Všechno.

Opona.

Obraz X.:

1. Maketa stroje,
2. bedna,
3. zasklená stěna,
4. obrácené stěny kuchyně,
5. sloup.

OBRAZ X.

Scéna: kout dílenské haly.

- VLASTA: Nám jde teď hlavně o zmetky. Výkon už se zvednul, ale je to vlastně stejný, protože nám ho žerou zmetky. S tím musíme něco udělat.
- MÍLA: No jo, udělat. Ale udělat to tak, aby bylo co nejméně zmetků a při tom, aby se zvednul i výkon.
- VLASTA: To je řeč pro řeč. K tomu musíme mít lidi. A víš přece, jak to u nás v revolverárně vypadá. Je nás jen pár, kteří se snažíme napravit Klepáčovy chyby. Ostatní jsou pořád jako na vodě: jednou zaberou a po druhé to zas koukají odflinknout.
- MÍLA: Tak — vychovat! Jít od jednoho k druhému, vysvětlovat jim...
- JARKA: To je na dlouhý lokty. Každý nemá stejně dlouhý vedení. Revolvery zdržej celou výrobu, když se to tam rychle neobrátilo k lepšímu.
- TULACH: V brusírně se taky budem brzo dlouhou chvíli dloubat v nose. A copak až tu bude centrleska, to nám teprve nebudou stačit. Už měli mít pro ní forotu a kde je?
- BOŽKA: To bude ostuda, až první série motorů zůstane viset.
- JARKA *(k Slavíkové):* Děláte s tím vůbec něco, soudružno?
- SLAVÍKOVÁ: Sektorář chce hodit na revolvery druhou směnu.
- TULACH: A lidi?
- JARKA: Jo — z koho ji postaví?
- BOŽKA *(uvažuje):* Z nás! *(Počítá.)* Jeden, dva, tři, čtyři...
- JARKA: Sakra, holka!
- MÍLA: To je nápad!
- TULACH: Postavíme druhou směnu.
- JARKA: A pudem revolverářům ukázat, jak se dělá v pětiletce!
- VLASTA: To znamená ... brigádu.
- BOŽKA: Šestnáctky.
- SLAVÍKOVÁ: Od rána od šesti, do večera do deseti.
- TULACH: To se dycky ve dvě hodiny přestěhuje brusírna do revolverárny a — kluci: — kdo s koho!
- JARKA *(ke Karhanovi):* Táto — ty se vyznáš v revolvrech — budeš nám seřizovat?
- KARHAN: Samosebou.
- JARKA: Dobrý.

BOŽKA: To píchne, táto.

MÍLA: Šestnáctky — bašta!

VLASTA: No, nic — pojedeme!

KARHAN *(ukazuje):* Tamhle Záruba by se moh' taky přidat. Dělal na revolverech kolik roků.

FIKEJS *(k Zárubovi):* Na mě nekoukej, vo mně nejni řeč!

JARKA: Tak — jdete do party?

ZÁRUBA: Ne.

JARKA: Kdo se tedy hlásí?

TULACH: Já.

BOŽKA: Já.

KARHAN *(zvedne ruku).*

SLAVÍKOVÁ: Taky.

MÍLA: Já.

VLASTA: Za revolverárnu — já.

JARKA: A co ty, Lojzo?

LOJZA: Dejte mi pokoj se šestnáctkama!

MÍLA: A co Bohouš?

BOŽKA: Ten jde určitě.

MÍLA: Lojzo, to ses revolverář?

BOŽKA: Nechá si to natřít od brusičů.

TULACH: Nechtě ho bejt, voň má na to moc něžný tělo.

LOJZA: Ty šlejško! Na tebe bych dycky stačil.

JARKA: Ticho! Nechtě Lojzu plavat!

SLAVÍKOVÁ: Tak to máme celkem sedm lidí.

VLASTA: Z revolverárny se taky někteří přidají.

MÍLA: A já taky ze soustružny někoho přitáhnu.

KARHAN: Nezapomeňte na seřizovače.

VLASTA: Ti budou: Zákora, Klika, Mataj ...

JARKA: Tak platí: — postavíme úderku a vyzveme revolveráře na soutěž: — Kdo víc a kdo lip.

TULACH: Aby věděli, že v brusírně nejsme žádný šlejškové!

JARKA *(odbíhá):* Počkejte, ještě něco zařídím.

MÍLA: Zvedneme jim kapánek mandle.

LOJZA: Ty jo— ty budeš u mašiny brzo skuhrat. Myslíš si, že to nic není.

TULACH: To se eště pozná.

MÍLA: Že se s ním bavíš, s takovým... Dával vejpověď, vytahoval se a zatím je mu naše fabrika dobrá.

TULACH: Dávno ho měli vyhodit. Kór, když si vo to koledoval!

LOJZA: Di ty, horáku!

BOŽKA *(Je Lojzovi):* A co Holanďana, toho zatancovat umíš, vid'?

MÍLA: Potápka.

LOJZA: Di ty — údernice!

- KARHAN: Nechtě toho děti a namažte si svaly margarinem. Bude to šichta, ale pomůže.
- VLASTA: Chlapi u nás puknou zlostí, že se do nich hrabou brusiči. Ale bude to na ně platit, hne to s nimi určitě, protože takhle se oni ponížít nenechají. Vsadím se, soudruzi, že za pár dní máte po brigádě.
- KARHAN: To se ví, že si to nedají líbit.
- TULACH: Jo, jen aby se konečně probudili a pořádně za to vzali.
- SLAVÍKOVÁ: Měli bychom revolverárnu veřejně vyzvat.
- MÍLA: Ano, aby o tom věděl celý závod.
- ROZHLAS: Protože oddělení revolverů sektoru PIS neplní výrobní plán, rozhodlo se osazenstvo brusírny, že nastoupí v oddělení revolverů v druhé směně od 14—22 hodin. Úderka brusičů si postavila tento úkol: — Zvýšit výkon při obrábění na revolverech, snížit ztrátové časy a procento zmetků na minimum. Druhá směna nastoupí ještě dnes a vyzývá tímto revolveráře na soutěž ... Přihlášky dalších soudruhů a soudružek do druhé směny přijímá soudružka Pánkova, důvěrnice v revolverárně.
- TULACH: To je pacholek, ten Jarka — už s tím běžel.
- KARHAN: Tak, teď je to venku, couvnout už nemůžeme.
- BOŽKA: To je dobře.
- MÍLA: My se toho nebojíme.
- ZÁRUBA *(k Fikejsovi)*: Osazenstvo brusírny — to mluvili i o nás.
- FIKEJS *(nevrle)*: No jo.
- ZÁRUBA: Slyšíš, Ferdo: — i o nás...
- FIKEJS: No jo — notak se přihlas!
- ZÁKORA a BOHOUŠ *(vběhnou)*.
- BOHOUŠ: Co zas blbnete, kluci? To je, sakra, pořádněj ouvazek...
- ZÁKORA: To myslíte doopravdy?
- KARHAN: To se ví, že jo!
- ZÁKORA: Tak teda — my, revolveráři...
- BOHOUŠ: Celá brusírna?
- BOŽKA: No jo a — tady: — Vlasta, Míla, soudružka Slavíková.
- MÍLA: Dost nás bude, neboj se, Bohoušku.
- ZÁKORA: My, revolveráři ...
- BOHOUŠ: Jedu s várna.
- MÍLA: Já to věděla, že pudeš.
- ZÁKORA: My, revolveráři, vám teda děkujeme, že nám takhle píchnete. *(Podává Zárubovi ruku.)* Až se stydím, že je nás v revolverárně tak málo, kteří chceme...
- ZÁRUBA *(po krátkém váhání stiskne Zákorovu ruku)*: Nevadí — my vám tam pomůžem.
- FIKEJS *(se dívá překvapen na Zárubu)*.
- ZÁKORA *(podává Lojzovi ruku)*.
- LOJZA *(se odvrací)*: Jsem blázen, nebo co?
- VLASTA: Musíme se postarat, aby nás revolverářů bylo víc. Pojdte, promluvíme s nimi. *(Chce odcházet.)*
- JARKA: Vlasto, utíkej honem do revolverárny! Už se ti tam chodě jí hlásit lidi na druhou směnu. *(K ostatním)*: Kluci, zahejbali jsme s tím. Božka měla prima nápad, to se musí říct.

DVOŘÁK, SEKTORÁR a MAREŠ *(vejdou)*.

DVOŘÁK: Soudruzi, tohle se vám povedlo. To je ono, tomu se říká socialistická soutěž. Brusírna, to holt je oddělení, že. *(Dívá se s úsměvem na sektoráře.)*

SEKTORÁR *(ze široka)*: Soudruzi, já vám děkuji za váš počin. S vaší pomocí postavíme revolverárnu na nohy.

MAREŠ: To jo, takhle jo.

SEKTORÁR: Rozřešili jste tak záležitost, jejíž dosah by mohl vnést...

SIRÉNA *(houká konec směny)*.

TULACH: Moc řečí — málo práce — Padla!

JARKA: Soudruzi, jdeme do revolverárny!

VŠICHNI *(odcházejí)*.

KARHAN: Božka, poslouchej: — kdybysme měli psát nosem po zemi, tak nepovolíme!

BOŽKA: A vydržíte to, soudruhu Karhane?

KARHAN: Musím, holka, musím ... Copak bych s Jarkou vydržel? *(Odcházejí.)*

FIKEJS a LOJZA *(zůstávají na scéně)*.

FIKEJS *(po pause)*: Nestydíš se?

LOJZA: A — vy — se nestydíte?

FIKEJS: Copak já, dědek — reakcionář... Ale ty, mladík ... Slyšels Dvořáka: socialistická soutěž — to se týká tebe... Pro vás mladý se dneska všechno dělá, s várna se počítá, na vás se staví a ty — to se ví — nepřihlásil ses.

LOJZA: Karhan je taky starej. A Záruba.

FIKEJS: Karhan v tom jede, copak ten... a Záruba? No — nevydržel. Voň měl trhání už dávno.

LOJZA: No jo: Karhan v tom jede, Záruba měl trhání a vy — no, buďte rád, že nejste sám... Jsme aspoň dva — reakcionáři.

FIKEJS *(uvážlivě a pomalu)*: Chlapče — nejsem rád. Připadám si tu teďka takovej cizí. Všechno se to kolem mě žene jako velká voda. Dobrý věci — špatný věci — oni na těch revolvrech měli recht, že vyndali toho Klepáče a — kdoví — teď s tou soutěží to bude taky — Ono se jim to zas povede — uvidíš.

LOJZA: Tak to chválíte, ale máknout s nima se vám nechce. To je laciný: pasáci jste, že to takhle děláte, ale já si dám tabáček, já si budu dál vodfrkovat.

FIKEJS: Ale...

LOJZA: No ne.

FIKEJS: To by člověk musel zahodit celou tu starou palici, voči a všechno ... Aby jinač myslal a jinač se díval. Všichni nejsme stejný.

LOJZA: To jo — každej hned tak všechno nežere!

FIKEJS: Jako támhle Honza Tolar z kovárně... To se tak člověk může splést. Voň byl členem závodní rady a složil to, když se tam mluvilo o postavení nové haly a o jiných investicích — Pětadvacet milionů za halu, dva miliony za jednu mašinu... Vy jste se zbláznili! Copak to mužem zaplatit? Copak na takový investice můžeme vydělat? To si zas páni na ředitelství vymysleli nějakou pitomost. Tolar s tím pak dělal paniku po celej fabrice. Nadával jako špaček a zříkal se odpovědnosti za takový nesmyslný vyhazování peněz.

LOJZA: Dyť měl taky pravdu: — páni by furt jen stavěli, investovali a kupovali. U nich je milion sem, milion tam.

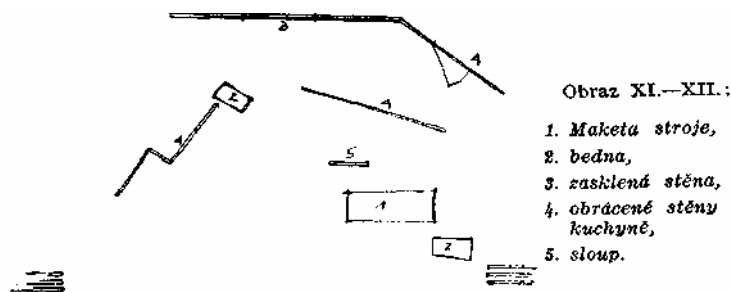
FIKEJS: A vidíš, Lojzo — zrovna neměl pravdu. — Hala stojí, mašiny stojí, fabrika jede a je to dávno zaplacený ...

- LOJZA: Já vím.
- FIKEJS: Včera jsem vo tom mluvil s Tolarem v kantině. Povídal: — To máš těžký: kdypak dělník rozhodoval vo takovejch penězích? Ten je jen pro někoho vydělával... Před válkou, když měla jedna máma v kredenci pohromadě tisíc korun, mysleli jsme, bůhví co. Člověk byl zvyklej počítat na halíře a teď, když na tebe najednou přijdou s miliónama, tak ti starostmi uschne hlava a nemůžeš ani spát.
- LOJZA: Hm — no jo.
- FIKEJS: A taky povídal, že to nejde hned tak předělat člověka. Tamhle v Rusku jim to trvalo léta než vychovali lidi.
- LOJZA: Copak v Rusku.
- FIKEJS: No jo — vyrvete to tuhle ze mě, když je to tam tak zažraný! ... Jsou to divný věci... všechno jsou to divný věci. A — možná — dobrý věci. Jen to pochopit.
- LOJZA: Ale, jděte!
- FIKEJS: Počkej — třebaš to i pochopíš, ale nedovedeš s tím — jak bych to řek' — nedovedeš s tím jít. Něco tě pořád táhne zpátky, nechceš se zdát sám sobě směšné j — Včera jsi byl tak a najednou máš bejt naopak.
- LOJZA: No jo, nojó.
- FIKEJS: Já — co bych to neřek! Já měl vztek na Zárubu, když se prve hlásil do revolverárny, ale sám jsem měl taky cukání. Opravdu, Lojzo. — Protože, když se řekne brusírna, tak to má bejt celá brusírna. Jsem tu třicet let a parta se ještě nikdy netrhala.
- LOJZA: Tak jste se měl přihlásit. Já jsem teda cukání neměl.
- FIKEJS: I mlč, Lojziku, mlč.
- LOJZA: Á — nač takový řeči? *(Odchází.)* A vy tedy jdete?
- FIKEJS: Hele, Lojzo — já jsem brusič... A trhat partu? To ne! ... *(Odchází rozhodnut.)* Ať, hergot, revolveráři viděj!

Opona.

Konec prvního dílu

OBRAZ XI.

Scéna: kout dílenské haly.

Je neděle před svítáním, parta je unavená a ospalá. Za scénou hučí motor.

- SEKTORÁŘ:** Věnovat se jí musíme, soudruzi. Jako dětátku, které dělá první krůčky. Je přece tak hezká a milá. Budem ji mít jistě ze všech nejrady.
- BOŽKA:** To ano, ale...
- JARKA:** Už aby nám ukázala kolik toho dovede a hlavně jak rychle to dovede.
- KARHAN:** No, teď jí musíme ještě šetřit a jen tak okukovat, jak na ní. Práci jí budeme nakládat pomaloučku ... A ty, Jarko, nespěchej. Ta tě ještě prožene, že se z tebe bude kouřit.
- TULACH:** Jarka by toho chtěl.
- BOŽKA:** Jo, hned první den.
- TULACH:** Co chceš víc, člověče? Je tady nová a strhla časy. Až mi z toho jde hlava kolem: — Ssací ventil, kus za tři minuty... To je, kruci, čas! Na brusce se s tím mažeme osmnáct minut.
- KARHAN:** Ta půjde, chlapi ještě níž, ta má v sobě páru a až to začne pořádně vyhazovat, budou mít na montáži tolik ventilů, že si s nimi nebudou vědět rady. Teď už bude po urgencích, teď už si kapku odfoukneme. Centrlaska to tady rozhoupá.
- JARKA:** A z fabriky půjde motor za motorem.
- BOŽKA:** Ale, že by to šlo ještě pod tři minuty?
- KARHAN:** Co myslíš? Ta může dělat takovej ventil i za třicet vteřin, když na ní pořádně šlápne. Tohle je přece jiný broušení. Vona může vzít pořádnou sponu. To na brusce ve špičkách není možný. Tam se ti ventil v tej dýlce pronese, dělá ti to ovál, musíš to jen tak šolíchat, nechat vyběhávat. Navíc máš upínání do srdíčka, do špiček, najíždění, odjíždění...
- JARKA:** No jo, tohle je jiný kafe!
- TULACH:** Táta to tady Božce vykládá, jakoby tomu vona rozuměla.
- BOŽKA:** Jen ty se, chlapečku moc nevytahuj! Tolik tomu rozumím jako ty!
- TULACH:** Já vím — ty tvoje desetiny na magnetce ...
- BOŽKA:** Desetiny? Ty! ...
- JARKA:** Nech ho bejt. Chce tě jen namíchnout. Baví se, aby neusnul. Jen se na něj koukni, jak je vohnípanej!
- TULACH** *(zívá):* Náhodou ...
- SEKTORÁŘ** *(přešlápne a zakvílí):* Ou, ou!

- KARHAN: Copak? Bolí? Jděte už domů soudruhu inženýre a lehněte si. Kdepak železo na kuří oko. Takovej klíč — má aspoň čtyři kila.
- JARKA: Měls dávat pozor. To víš, to se stane na šup a — nešikovný maso musí pryč.
- TULACH: To se může stát i inženýrovi.
- SEKTORÁŘ: Nestojí to za řeč. Bolí to, jen když přešlápnu. Je to malíček a ty tři vedle snad taky. Ještě jsem se na to nedíval.
- TULACH: Tak to honem k doktorovi a do sanatoria. Tohle není žádná psina. U nás to samý měla jedna bába ...
- JARKA: ... vyšla ven, přejelo jí auto a bylo po ní... Tohle už je, Tondo, moc fousatý.
- KARHAN: Tak, kluci — a domů! Už jste vochrápaný až hanba. A vy, pane inženýre, taky. K mamince a do kanafasu. Já nechám mašinu ještě chvilku běžet a pak půjdu taky. Tak, Jarouši! Máma doma už beztak řádí, už tě zas vidí navinutýho na hřídeli.
- JARKA: Co ty mě budeš, táto, vyhánět? Já tu můžu bejt ještě jednou čtyřicet hodin. Ženatej nejsem, jsem mladej a silnej ... ale ty bys měl jít domů, ty máš na to léta!
- KARHAN: Tak, koukej, nemluv a maž! A ty Božka a Tondo, taky! Už vás tu nepotřebuju. Mladý lidi mají hodně spát.
- JARKA: Ty jseš, táto, dneska ňákej přísněj.
- KARHAN: Já tě plácnu!
- JARKA: *(k Božce):* Tak, slyšíš, soudruha Karhana. Takhle on si představuje svobodu: On tu bude a já mám mazat.
- BOŽKA: To je konečně jeho otcovské právo. Ale proč vyhání mě?
- TULACH: Ses tu stejně ilegálně. Noční práce žen je zákonem zakázána, protože ...
- BOŽKA: Ty už se, Tondo, zase moc vytahuješ.
- KARHAN: Řekl jsem domů, tak žádný řeči, nebo vemu řemen...
- VŠICHNI *(se smějí).*
- SEKTORÁŘ: Nu, já už půjdu. Mašina nám chodí, všechno je v pořádku, budu klidně spát.
- TULACH: Svítá ... koukněte ... dneska bude krásná neděle.
- SEKTORÁŘ *(povzdychne):* Neděle ... Manželka se chystala, že si vyjedem s dětmi někam ven za Prahu, aby prý také věděly, že mají tátu. Udělala si, chudinka, hezký program na dnešek . . . Nu, já jdu — čest práci, soudruzi! *(Na odchodu.)* A jak si rozdělíte směny?
- KARHAN: To my už se nějak dohodneme.
- SEKTORÁŘ: Zatím tedy pojedem jen na dvě směny, protože revolverárna nám tak docela nestačí, ale taky to půjde, hnuli jste s nimi — Dobrou noc! *(Odejde.)*
- KARHAN: Ta noc mu dala na frak. Není na to zvyklej.
- BOŽKA: Takhle já si představuju sektoráře. Ne dřepět celý den v kanceláři a pořád papírovat. Sektorář má znát každý kout svého oddělení a každého dělníka. Má vědět o každém zaskřípění, o každém hnutí.
- JARKA: Náš sektorář je dobrej. Na revolvrech a u nás byl v posledních dnech pořád a hned je to znát. A s centrleskou nám taky hodně pomohl. Mašinám on rozumí, to je marný.
- TULACH: Ale šroub utáhnout nedovede. Dej mu do ruky klíč, zabije se ti.
- KARHAN: Hlouposti, Tondo! Není dělník, nemůže umět zacházet s nářadím.
- BOŽKA: Tonda musí vždycky něco mít.
- JARKA: Jen kdyby takových sektorářů bylo. To by si fabriky pískaly!

- TULACH: Však voň má ještě jiný chyby. Jen si ho všimněte, jak kolikrát mluví s dělníkem. Vždycky přes někoho druhého a to mě můžou čerti vzít. Takový panský zvyky. To dělávali adjunkti na panských dvorech: Voják Vejmelka pude tam a tam a udělá tohle a tohle ... Tak, hergot, proč nemůžu říct: — Vejmelko, pudeš tam a uděláš tohle!
- BOŽKA: Takový maličkosti.
- JARKA: Nezapomínej v čem vyrostl a jakou měl výchovu.
- TULACH: Ať. Je to inženýr a zůstane inženýr. Měkkej, háklivej inteligent. Takoví málo vydrží.
- JARKA: To je fuk, ale snaží se.
- TULACH: Je to snad dobrej chlap a jistě odborník, ale pořád mi nejde řák pod fousy — voni tihle ingousti jsou všichni stejní. Jen ta jejich chůze, na příklad: Chodí jakoby měli nohy přišpendlený na kříži. Není v tom kroku žádná síla ani pevnost. Nepoznali tíhu fysické práce, kterou nakonec nesou vždycky nohy a proto tak divně choděj. Vlezte mi s ingoustama na záda!
- JARKA *(se smíchem)*: Přednáška o inteligentních nohách ... Tondo ty jsi přece takové j kůň ... Co je mi po tom, jestli je náš sektorář paťatej, jestli má nohy do O nebo do X. Rozumí svému a o to jde!
- TULACH: Jeho manželka, chudinka — udělala si hezký program... aby dětičky přej věděly, že mají taky tátu... Čert mě bral, když tohle říkal! Jakýpak programy, když se dělá pětiletka? O pětiletku se starej, ty — programe! Kolik dětí dřív nevědělo, jestli mají tátu nebo mámu. My u nás hned. Když sloužil táta pod deputát, neměl na nás čas ani on, ani máma. Šli z dřiny do dřiny a my děti jsme si musely stačit samy.
- JARKA: Tak už nehubni na ir>5oustv. To bude ještě předělávka, než si je pořádně přibrousíme, abv se mezi nás pasovali. Ale s tou pětiletkou nemáš, Tondo, vůbec pravdu!
- TULACH: Jak to, že ne?
- JARKA: Pětiletka přece neznamená jen pořád dělat a dělat. Člověk musí mít taky volno, aby se sebral, pobavil a tak dále.
- BOŽKA *(k Jarkovi)*: Hele, táta usnul! ... Ale nech ho spát, má toho chudák dost.
- TULACH: Divím se, že to tak dlouho vydržel: Skoro celý týden šestnáctky v revolverárně a teď tady... Nebuďte ho, mrknu na centrlesku sám. *(Odbíhá.)*
- BOŽKA *(protahuje se)*: Taky už to na mě sedá, jsem celá rozlámaná.
- JARKA: Za chvíli budou kluci vyjždět na brigádu a — bez nás.
- BOŽKA: No, nic. Na druhý týden po jedem do pohraničí do Tondovy vesnice.
- JARKA: Dneska bysme je asi moc nevytrhli.
- BOŽKA *(přikládá dlaně na oči)*: Jarko, pojď mě napravit.
- JARKA *(Božku napravuje)*.
- BOŽKA: Ty máš sílu!
- JARKA: To se ti zdá. Připadám si jako silnější moucha.
- BOŽKA: Já mít takovou sílu, tak ...
- JARKA: — Co?
- BOŽKA: Tak bych šla dělat do kovárny na buchar. Na zápustky.
- JARKA: Ty máš nápady.
- BOŽKA: To je fajn práce. Oheň ti lítá pod rukama, beran hřmí jako hrom, země se pod tebou třese, to se cítíš tak ... tak, že bys byl v stavu překovat celej svět.
- JARKA: Ty máš básnickou žílu, holka.

BOŽKA: Jdi ty!

JARKA: Měla bys přestat dělat na magnetkách a popadnout do ruky péro.

BOŽKA: Copak o to... Já bych psala básně, jen se nesměj.

JARKA: O lásce?

BOŽKA: Ano, pořád o lásce. O pětiletce, o mašinách, o nás — o tobě.

JARKA *(z rozpaků)*: Myslím ... myslím, že bych se měl jít kouknout na naší centrlesku ... To se budou chlapi divit: — ventil za tři minuty.

BOŽKA: Jarko...

JARKA: A ty si zatím na chvíli lehni.

BOŽKA: Protivo!

TULACH *(vejde a utírá si ruce vlnou)*: Zajetá, bezvadně zajetá.

JARKA: S tou to tady teďka rozhoupáme.

TULACH *(zívá)*: No ne!

BOŽKA: Jarko — pojď, sedni si sem, ke mně.

KARHAN *(vyskočí)*: Ložiska! Kluci, ložiska! Dívali jste se? ... Aby se nám to tak zavařilo!

TULACH: Táta už se prospal, tak zavřeme krám a jdeme spát, ne?

SLAVÍKOVÁ *(vejde)*: Koukněte na hamouny! Neji to a nespí! *(Směje se.)* Tak co, soudruzi — jak vypadáme?

TULACH: Prímovně. Ventil, kus za — tři minuty.

SLAVÍKOVÁ: Neříkej!

TULACH: Tak tedy ne!

SLAVÍKOVÁ: To není možný.

BOŽKA: Už jo. A soudruh Karhan říká, že se budou na centrlesu brousit i za třicet vteřin.

SLAVÍKOVÁ: No, to je ohromný! — Kde je Karhan?

JARKA: U mašiny.

SLAVÍKOVÁ: A sektorář?

TULACH: Toho jsme poslali domů ve vatičce. Pustil si klíč na kuří oko.

SLAVÍKOVÁ: Inženýr je báječněj chlap. On tu byl s vámi až do rána?

TULACH: Jen se, prosím tě, nerozplyň! Ještě se do něj zamiluješ ... Ale to bych ti nedoporučoval: — Má manželku a program pro dětičky.

SLAVÍKOVÁ: Ventil za tři minuty! ... No, to je žrout! *(Odbíhá.)*

BOŽKA: To bude v pondělí poprask po oddělení, to budou koukat!

TULACH: Centrleska, mor na brusiče, mor na práci!

JARKA: Z toho kouká určitě nezaměstnanost!

TULACH: A jaká, člověče! *(Směje se.)* Hele, soudružka důvěrnice už se vyspala!

VLASTA *(vchází)*: Nemohla jsem to vydržet — jedete ?

JARKA: Prosím, jedem.

BOŽKA: Ventil za tři minuty. Ta to, holka, seká... a jeden jako druhej!

VLASTA: Za tři? Doopravdy za tři?

TULACH *(k Jarkovi)*: Ona myslí bůhví co a nám se to zdá moc.

BOŽKA *(odvádí Vlastu)*: Pojď se na ní podívat.

VLASTA: Nemám moc času, budeme za chvíli odjíždět. *(Obě odejdou.)*

TULACH: Já se té i holce divím; eště není pět hodin a ona už tu straší. Dyby radši spala!

JARKA: Jede stejně na brigádu a pak, nediv se, dělá si starosti o všechno.

TULACH: Ať se stará o revolvery. Tam je důvěrníci a ne u nás.

KARHAN *(vchází s Vlastou, Božkou a Slavíkovou)*: Kdepak, tohle je mašina za všechny prachy. Lepší už jsme si nemohli přát.

SLAVÍKOVÁ: A kdo na ní půjde?

KARHAN: Tuhle — Jarka s Tondou.

SLAVÍKOVÁ: Jen aby...

KARHAN: Co?

SLAVÍKOVÁ: Jen aby tomu kluci něco neudělali.

KARHAN: To bys tomu dala, Mařko!

JARKA: Tondo, slyšíš?

TULACH: Není první, kdo podceňuje mladý.

SLAVÍKOVÁ: To není žádný podceňování. Když nás ta mašina stála tolik peněz ...

JARKA: Tak my jí, samozřejmě, rozbijem, že jo?

TULACH: To bych taky mohl vzít tyhle hodinky a rozflákat je!

SLAVÍKOVÁ: No, no, vždyť jsem tolik neřekla!

TULACH: Ne. Ale máme toho vobá dost!

VLASTA: Soudruhu Karhane, budete na kluky dohlížet?

TULACH: Hele, zase jeden starosta!

JARKA: Sakramentský ženský!

KARHAN: Tak dost! — Noc vám leze na mozek... Jde se chrnět!

VŠICHNI *(odcházejí)*.

Opona.

OBRAZ XII.

Scéna: kout dílenské haly.

TULACH: Holka, když ti řeknu ... S Karhanem je radost dělat. U něj teprve člověk pochopí, co to znamená mít zlatý ruce. Kolikrát nad něčím stojíš, mutýruješ si s tím hlavu a on jen přijde, šáhne do toho a už to jede, radost se dívat. Takovejch Karhanů tisíc a uděláme pětiletku za tři roky!

MÍLA: Škoda, že jedete jen na dvě směny. Hned bych šla s váma do party. Mně by se líbilo dělat na centrlesu.

TULACH: Líbilo, líbilo... Ty bys chtěla, chudinko, vydržet noční šichty?

MÍLA: Když jsem vydržela dělat na revolvrech šestnáctky, tak co bych nevydržela jednou za tři neděle noční šichtu?

TULACH: Už jsem ti kolikrát řek', že noční práce žen je zákonem zakázána!

MÍLA: No, no, ptaly se komsomolky, jestli smějí kopat v noci zákopy, nebo jestli smějí stát v noci za kulometem?

- TULACH: No jo, to byla válka, to je něco jinýho.
- MÍLA: A tohle není válka? — Pětiletka není taky taková válka? Tondo, copak to nebyl útok, který podnikla brusírna na revolverárnu ? Nebyla to jedna, taková — vítězná ofensiva?
- TULACH: Pěkná ofensiva, když to nad námi vyhráli revolveráři.
- MÍLA: Ano. Ale s nimi celý sektor, celý závod a — celá republika.
- TULACH: Však nám ty šestnáctky vzaly červa.
- MÍLA: No byl to jen týden a stálo to přece za tu radost, ne ? ... Tondo, představ si horníky, když jedou na šichtu, dělníky jak se sjíždějí do svých fabrik, rolníky, jak pěkně jedou do okresních měst v pohodlných motorových vlacích ... V našich vlacích, Tondo. Podívej — jede s nimi kus naší práce, kus našeho života.
- TULACH: A copak já něco říkám?
- MÍLA: Ano, upíráš mi právo na noční směnu!
- TULACH: Copak se, sakra nemůžu zasmát?
- KARHAN *(vejde)*: Toníku, až dojedes tuhle sérii, tak pro mě přijď, přehodíme to na písní čepy.
- TULACH *(staví se do pozoru a sálutuje)*: Rozkaz, soudruhu veliteli!
- KARHAN: Já ti jednu vrazím, ty moulo!
- TULACH: Nic takovýho — je válka! *(Odbíhá se smíchem.)*
- MÍLA: Už zase začínáš?
- KARHAN: Aha, tak to platí tobě, Miluško.
- MÍLA: Tonda říká, že pětiletka není válka.
- KARHAN: Hm... já bych řek', že jo.
- MÍLA *(za Tulachem)*: Aha? — Slyšíš?
- KARHAN: Není to sice jako ve stelunkach, žádnéj trumlfajer, žádná ouplavice, ale taky žádnéj urlaub. Nepřítelem je tady čas a ten musíme porazit... důvtipem a mašinou.
- MÍLA: Mašinou?
- KARHAN: Jo... Koukni se: ta naše centroleska, to je zbraň, kterou můžeš porazit čas. Když jí dokonale flfcáš a ovládáš. — Při zkoušce jsme jeli ventily za tři minuty a dnes už je jedeme za dvě... A kdoví, co eště v tej potvoře je a co se z ní dá dostat. A o to jde, holka: — dostat z mašiny všechno a eště víc než v ní je. Podívej příroda: Zem, půda, je to mrtvá hmota. A co růže? Roste a žije z tej půdy a dovede z ní vytáhnout i barvu i vůni, bere si z půdy svůj život, svou krásu. Proč bychom to nedokázali s mašinou? Proč bychom z ní neměli dostat co nejvíc — aby byl náš život co nejkrásnější ?
- MÍLA: To se mi líbí, táto.
- KARHAN: No, je to tak, nebo ne?
- MÍLA: Válčíme s časem a mašiny jsou naše flinty, naše kulometry.
- KARHAN: Tak, tak.
- MÍLA: Teď jde o to — vyhrát. *(Odbíhá.)*
- FIKEJS, MAREŠ a ZÁRUBA *(vcházejí)*.
- FIKEJS: Já jen, aby si kluci nemysleli.
- MAREŠ: Souhlasím, tak je to správný.
- ZÁRUBA: Mladej Karhan je brousil naposled za šest minut a my jsme si je s Fikejsem odpíchli za čtyři.

FIKEJS *(ke Karhanovi):* Jo, Františku, řekni to synovi.

KARHAN: Copak zas?

FIKEJS: Co on za šest, to my za čtyři!

KARHAN: Ták? No, to mu řeknu, bude mít radost.

ZÁRUBA : Možná, že taky ne.

KARHAN: Ale vždyť je to v pořádku, chlapci. Zač bychom stáli, aby nám tu takoví kluci dělali úkolový čas?

FIKEJS: A — Franto, ať si nemyslí. To eště není konec. My tuhle s Pepíkem půjdem po všech časech, co ti kluci nadělali a sundáme to všecko!

ZÁRUBA : Aby si, smradí, vážili starejch dělníků.

MAREŠ: Vždyť oni si vás váží. Bez vás by byli na revolverech špatně dopadli. Sami mně to řekli.

FIKEJS: To že říkali?

ZÁRUBA: Tak vidíš.

MAREŠ: Neříkal bych to.

FIKEJS: No, dobrá, tak ty jejich časy všechny shodíme a...

KARHAN: A vyzvete je na soutěž, ne?

FIKEJS: Franto, nesměj se, my to myslíme vážně.

KARHAN: Já taky.

ZÁRUBA: No jo, ale koho máme vyzvat?

FIKEJS: Tvůj kluk a ten z pohraničí, co nám nejvíc leží v žaludku, ty vyzvat nemůžeme, protože dělají na centresce a — Bohouš ?

ZÁRUBA: To přece není žádněj takovej děláč, tomu bysme to třepli jako nic.

MAREŠ: To nevadí, tak vražte do závodního rozhlasu, že sundáte všechny jejich časy a oni se stejně chytanou za nos.

KARHAN *(k Fikejsovi):* No, já bych už rád, kvůli synovi — ať má radost.

FIKEJS: Tak tuhle radost mu teda uděláme. Mareši, sestav to a vraž_to teda do rozhlasu.

ZÁRUBA: Ano, vraž to tam, ať mají kluci vztek.

FIKEJS: Nebo radost... Ať má tuhle Karhanův kluk radost.

Za scénou se ozve rachot poškozenéJw stroje.

KARHAN: Co to?

FIKEJS: Kde to bylo? Bouračka!

ZÁRUBA: Pane jo! Které j pitomec zase ...

VŠICHNI *(kvavně odbíhají).*

MAREŠ *(ještě za scénou. Přivádí Lojzu):* Kluku pitomá, kam jsi ty chromý pazoury strkal?

Všichni předešli vcházejí na scénu rozčileni

SLAVÍKOVÁ: Teď jsme namydlený. Já to věděla, že ty kluci tomu něco udělají.

ZÁRUBA *(k Lojzovi):* Ty blbej štouro!

FIKEJS: Tak mluv, nebo!

DVOŘÁK: Klidně, soudruzi, klidně!

MAREŠ: Tohle si odneseš, počkej!

FIKEJS: Udělal to schválně, nepodařenec.

LOJZA (vystrašeně): Chtěl jsem jen přehodit běh ...

FIKEJS: Chtěl přehodit běh — nána pitomá!

JARKA: Na co šáhneš, to zabiješ!

MAREŠ: Už jsme tě měli dávno vyhodit.

BOŽKA: Ty nešiko, ty! ...

LOJZA: Mašina šla na prázdnou, myslel jsem, že se nemůže nic stát.

FIKEJS: Myslel, myslel! Jeden myslel a... ty, blboune!

DVOŘÁK: Soudruzi, nedělejte zmatek, vyšetříme to.

KARHAN *(zdrčený přichází)*: Už je to tak.

FIKEJS: Ozubený kola jsou pryč, vid' ... To jsem hned řekl.

TULACH: Potápko, měl bych ti tady pořádně! ...

BOŽKA: Bude to těžká oprava?

KARHAN: Dost. Přehazoval běh na podávacím kotouči za plného chodu a — je to, holt, na maděru. Ozubená kola jsou v tahu, hřídel s drážkovým profilem je na fajfku.

TULACH: Nejmíň tři neděle jsou v pekle.

FIKEJS: Pusťte mě, já mu dám přes držku!

DVOŘÁK: Jen s rozumem! Medaili za tohle nedostaneš, buď bez starosti. Odveďte ho na závodní radu a zavolejte sektoráře. Nebudeme tu nad tím přece brečet.

SLAVÍKOVÁ: *(odvádějí Lojzu)*.

TULACH: A jestli přijdeš ještě jednou do brusírny, tak!

MAREŠ: ...Tak!

DVOŘÁK *(ke Karhanovi)*: Franto, co myslíš? Udělal to schválně?

FIKEJS: Udělal, rošťák, udělal!

KARHAN: Já myslím — že ne. Je jen zbytečně všetečnej, všude se motá, do všeho strká nos. Divím se, že takový lidi země vůbec nosí.

BOŽKA: Schválně to neudělal, ale potrestat by zasloužil pořádně.

MÍLA: A proč jste ho pouštěli k mašině?

TULACH: Byl tam sám tu chvilku, kdy jsem chtěl jít pro soudruha Karhana. Copak můžeš vědět? Hrabala ty by ses někomu v mašině ?

FIKEJS: Střevo je to a já bych mu to z palice vytlouk!

DVOŘÁK: O to se teď nebudeme přít.

KARHAN: Čtyři tejdny zdržení.

BOŽKA: No — a montáž čekat nemůže.

FIKEJS: Tone.

ZÁRUBA: Tak to už motory nebudou. Teď to můžeme složit a jít se klouzat.

JARKA: To byste tomu dal!

MÍLA: Teď se teprv musí něco stát.

BOŽKA: To se ví, obout se do toho musíme.

TULACH: Ano a hned. Každá minuta je drahá.

JARKA: Centrlesku nedohoniš, kdyby sis ruce ušoupal a kdybys tu byl ve dne v noci.

DVOŘÁK: Nevěšte hlavy, soudruzi, dostaneme se z toho.

FIKEJS: S tímhle holt se nepočítalo.

KARHAN: Těch šest neděl, o který nám byla centrleska později dodána, ty už jsme jakž takž nadehnali, ale tohle...

TULACH: Táto, to byste mě namích!

JARKA: Jak takhle můžeš mluvit?

KARHAN: Chlapci, já dovedu počítat: Sto diesláků po dvanácti válcích, to je čtyřicet osm ventilů a čtyřicet osm vedení ventilů, když nepočítáš to ostatní... Násob to stovkou, spočítej si, kolik máme uděláno a pak mluv.

VŠICHNI: *(stojí bezradní, zdrcení).*

KARHAN: Když se má série lifrovat k prvnímu, musejí jít poslední na zkušebnu za čtrnáct dní.

TULACH: Ale! *(nedořekne a mávne rukou).*

ZÁRUBA *(po pause):* A kde jsme s glancem.

FIKEJS: To jo.

SEKTORÁŘ *(vejde):* Copak, soudruzi, copak? Máme pohřeb, nebo co?

DVOŘÁK: No, do nálady nám právě není. Ale přeháníme, to myslím. Jedna mašina — spravíme jí.

MÍLA: To se rozumí. Panikáři jsou to!

JARKA: Jo, a na čem budeme brousit série?

MÍLA: Na čem jste je brousili dřív?

ZÁRUBA: Takový dětský řeči!

FIKEJS: Dvořákovi se to řekne: jedna mašina. Ale za kolik vydá!

SEKTORÁŘ: Správně říká — spravíme jí.

BOŽKA: Ale to už bude pozdě.

SEKTORÁŘ: Soudruzi! Mordyje — jakpak vypadal náš závod po revoluci? — Pár dní před koncem války nám ho Američani rozbili. Sakra... I s tou centrleskou. Trosky to byly a co? Brečeli jsme? — Nebrečeli. Co jsme tenkrát udělali?

JARKA: Tenkrát nebyla pětiletka.

SEKTORÁŘ: Tím spíš.

ZÁRUBA: Nesplníme plán.

FIKEJS: A to je ostuda.

SEKTORÁŘ: I neboj se, soudruhu Zárubo — splníme.

FIKEJS *(ukazuje na Karhana):* Když tomu nevěří ani tuhle Franta.

SEKTORÁŘ: Soudruzi! Dali jsme fabrice jméno a to ji chceme ve cti uchovat — Sokolovo... Tam se soudruzi — neustupovalo! ... Chlapci... přemohli jsme tady už jiné překážky, přemůžeme i tuto. A motory budou, musí být. Dáme se do toho, zapřáhneme se. — A byl by v tom, sakra čert, abychom nenahradili práci centrlesky!

BOŽKA *(tleská):* Výborně!

TULACH: Moje řeč.

MÍLA: Ano, jen se nepostrašit.

DVOŘÁK: Soudruh inženýr má pravdu. Nějak nám to zamotalo hlavu ... Kluci! ... záběrem ještě jednou, hned tělem, vezmeme na pomoc rozum a pojede to!

FIKEJS: To budou zase šestnáctky a kdo to má vydržet?

TULACH: Nemusíte je dělat, my na to stačíme.

DVOŘÁK: To půjde bez šestnáctek, soudruzi, jen musíme všichni poctivě máknout a budete koukat, co se dokáže, když se chce .

TULACH: Samo sebou. Mladý, starý, všichni za jeden řetěz a fabrika se bude divit.

KARHAN: Koukej, Fikejsi, prve jsi tady mluvil o těch úkolovejch časech ... A tak si myslím ...

FIKEJS: Já? Vo čem to povídáš?

ZÁRUBA: No vo tom, že sundáme všechny úkolový časy mladé jch.

JARKA: Co že sundáte?

FIKEJS *(vyskočí)*: Všechny časy, který jste vy dva nadělali!

TULACH: Hohó!

FIKEJS: A to sundáme, abyste věděli!

KARHAN: Já jsem pro! Centrles stojí, vyzveme kluky na soutěž a začneme s písními čepy.

JARKA: Táto!

BOŽKA: Výborně!

MÍLA: A do toho!

TULACH: Ať je náká legrace.

ZÁRUBA *(k Fikejzovi)*: Koukni, voní mluvěj vo legraci.

FIKEJS: Nech je — jen je nech!

SEKTORÁŘ: Prosim — a je to tady!

JARKA: Táto, tak skočíme na písní čepy, ty nám teďka nejvíc hoří. Za kolik je chcete brousit?

KARHAN: To vám ještě povíme.

VLASTA, ZÁKORA a SLAVÍKOVÁ *(vběhnou)*.

ZÁKORA: Máte přej tu malér, soudruzi. A tak se déme zeptat, jestli nepotřebujete píchnout.

VLASTA: Chceme vám splatit dluh.

DVOŘÁK: Jste moc hodní, soudruzi, ale tady asi nebudete nic platní.

ZÁKORA: To je škoda, chtěli jsme vám oplatit ty šestnáctky.

SEKTORÁŘ: Ne, soudruzi, brusírna si postačí, než bude spravená centrleska.

MAREŠ: Tak holt, soudruzi, žádná rachota. Zbytečně jsme vás poplašili.

Revolveráři odcházejí.

BOHOUŠ *(vejde)*: Co je, co se stalo?

TULACH: Centrleska je rozhašená.

BOHOUŠ: Vy si děláte legraci.

TULACH: Přišel jsi pozdě, ale neboj se — šichta bude — a těžká. Stařečkové nás vyzvali na soutěž.

BOŽKA: A starý Karhan s nimi.

MÍLA: Ten vám to teďka srovná!

TULACH: Že přej shoděj všechny úkolový časy. A na písních čepech začnou ... No nic nekoukej a připrav se na ofensivu.

JARKA: Prohrajou, říkám vám — prohrajou!

BOHOUŠ: No, kluci — já nevím.

TULACH: A je je — rozvaha. Voň zase neví.

SEKTORÁŘ: Tak soudruzi a s chutí do toho! Čest práci!

Všichni mimo Božky a Tulacha odcházejí.

BOŽKA: Tak, Tondo, cos říkal ingoustovi dneska?
TULACH: Jakýmu ingoustovi?
BOŽKA: No, přece — sektoráři. Jakej měl dneska krok?
TULACH (*uvvažuje*): No — náš. Nebo ne?

Obraz XIII.—XIV.:
Lavička
na předscéně.

OBRAZ XIII.

Scéna: kout dílenské haly.

JARKA (*kreslí křídou na stěně a vykládá kamarádům*): Docela vobyčejnej trn. Tady... a tady, závit... dvě kuželová pouzdra ...
TULACH a BOHOUŠ (*přihlížejí se zájmem*).
KARHAN (*ještě za scénou*): Tohle je čas, s kterým si kluci neporaďej.
JARKA (*rychle maže nákres*): Á, špinavá konkurence!
KARHAN, FIKEJS a ZÁRUBA (*sebevědomě vejdou*).
KARHAN: Tak, kloučkové, máme vás u zdi.
TULACH: Co je?
BOHOUŠ: O co jde?
JARKA: Táto, tohle přece nemyslíš vážně.
KARHAN: I jo, docela vážně a dovopravdy.
FIKEJS: Tak jen se přidržte, aby to s várna nepraštilo.
TULACH: Ale, ale...
JARKA: Tak jen ven s tím, snad to přežijeme.
KARHAN (*postaví Jarkovi před oči písní čep*): Písní čepy — za osm.
TULACH: Cože?
KARHAN: Jo.
JARKA: Dobrej čas, jste kabrnáci.
BOHOUŠ: Blbost! To je nemožnej čas! Bylo vod nich dvanáct minut.
ZÁHUBA: Tak teď vod nich bude osm.
FIKEJS: Mluvíme česky — tak — souhlasíte?
JARKA: Bereme — za osm.
BOHOUŠ: Ale —to je...
TULACH: Drž, hergot, partu!
KARHAN (*podává Jarkovi ruku*): Tak platí.
JARKA: Platí.
TULACH: Platí.
FIKEJS (*na odchodu*): A namažte si prsa petrolejem! (*Odejde*).
ZÁRUBA: A kýbl a matraci k mašině s sebou! (*Odejde*).

TULACH: Bez starosti, pánové.

JARKA *(ke Karbanovi)*: Tak jste nás dostali, táto, ale — na revanš!

KARHAN: Cooo?

JARKA: No já jen, abys pak nebrečel, až my je pojedem za mihn.

KARHAN *(se chechtá a odchází)*: Za mihn ... chudinkové, za mihn.

BOHOUŠ: Proč jste to brali, kluci? Vždyť to není možný.

TULACH: Jdi ty! Máš hned nalámáno v kalhotách. Když voni za osm, tak my...

BOHOUŠ: Za dvanáct. Já vím, vám se to říká.

JARKA: Žádný strachy, dobře to dopadne. Nesnime to přece tak horký, jak voni to uvařili. Nechtě to na mně.

TULACH: Brzo se udejchají a polezou s časem nahoru.

JARKA: Na to se, Tondo, nespolehej. Fikejs se Zárubou možná, ale můj táta? Toho neznáš. Ten jde od teďka přes mrtvolý. Co myslíš nejlepší brusič v závodě a aby to takovejmhle cucákům nenandal. Co jsme začali soutěž, je na mě jako na cizího. Kdepak, v řemesle, on je jako pes, to nezná ani bratra.

TULACH: Snad syna, ne?

JARKA: Notak tedy syna, když chceš.

BOHOUŠ: Třepnou nám to. Já to za osm neobrousím, kdybych samým kvaltem rozšmelcoval mašinu.

JARKA: Jdi ty, bábovko. *(Vytahuje z kapsy křidu)*. Hele...

ROZHLAS: K soutěži v oddělení PIS oznamujeme: — Brusiči Karhan starší, Fikejs a Záruba snížili výrobní čas při broušení písních čepů z dvanácti na osm minut. Úderka mladých, soudruzi Karhan, Tulach a Hošek, přistoupila na tento čas starých. Soutěž pokračuje.

BOHOUŠ: A už v tom bruslíme.

JARKA: Nekecej, hele. *(Počne kreslit křidou)*. No tak, co to je? ... To, to už je hotový. Podle mého návrhu ve třech exemplářích zhotovil soustružník Machálek.

BOHOUŠ: Přípravek?

JARKA: Ne, obyčejná šibenice. Na tej pověsíme brusičskou vědu našich dědečků... A — jedem! *(Odbíhá)*.

TULACH: Jedeme! *(Odbíhá za Jarkou)*.

BOHOUŠ *(pomalu za oběma)*: Kluci, ježišmarja, kluci... to bude pru ... to ... já teda nevím. *(Odejde)*.

OBRAZ XIV.

Scéna jako předešle.

SLAVÍKOVÁ a DVORÁK *(vcházejí)*.

SLAVÍKOVÁ: Karhan kluky zkrouhne, kdyby měl u mašiny padnout. Já ho znám. Možná že i Fikejse a Zárubu, protože ti mu stačit nebudou.

DVORÁK: Škoda, že neobrousím na kulato, svezl bych se s nimi.

SLAVÍKOVÁ: Se starým, že?

DVORÁK: To je jedno.

SLAVÍKOVÁ: Jedině se starým, mladej to prohraje.

BOŽKA *(Přechází přes scénu)*: Ještě to neprohrál!

SLAVÍKOVÁ: Bodejť ty bys mu nedržela palce!
 DVORÁK: Správně, Boženko! Mladí musí vyhrát!
 SLAVÍKOVÁ: To se říká: kdoví jestli.
 VŠICHNI: *(odcházejí).*
 KARHAN a BOHOUŠ *(vcházejí z opačných stran).*
 BOHOUŠ: Pane Karhan, to není možný.
 KARHAN: Ne, ne, hoši. Jednou jste s časem souhlasili, tak to musíte dělat, kdyby vám mělo tričko prasknout. Já vím — už vám lezou tlustý do tenkejš.
 BOHOUŠ: Ale uznejte, pane Karhan.
 TULACH: *(naslouchá po straně).*
 KARHAN: Nic neuznám.
 BOHOUŠ: Dyť osm minut je na nás moc. Vy si myslíte, že jsme nákej centrles.
 KARHAN: Centrles, necentrles, tady je soutěž a slovo dělá muže.
 BOHOUŠ: Nojo, muže.
 KARHAN: A co Jarka? Taky je to na něj moc?
 BOHOUŠ: No jo, copak voň má vaší rutinu?
 KARHAN: Tak, co se kasal?... Pro mě a za mě, dělejte si to jak chcete, ale my brousíme písní čepy za osm' *(Odchází).*
 TULACH: *(vyhlédne).*
 BOHOUŠ *(k němu se smíchem):* Je to hotový, Tondo ale Jarkovi ani muk! *(Oba se smíchem odbíhají).*

Opona.

OBRAZ XV.

Scéna: jako IV., V. a VI.

FIKEJS: Furt, že přej nedržíme krok s dobou ... Tak teď ho držte vy s námi! ... Jo, chlapečkové, na písních čepch shořej!
 SLAVÍKOVA: Ale, řekněte mi, kde ty kluci berou tolik sebevědomí, voni dělaj, jako by už vyhráli.
 ZARUBA: Vejtahové.
 FIKEJS: Jo, kam se hrabou!
 ZARUBA: Ty musej teprv čuchat!
 FIKEJS: Moc čuchat!
 ROZHLAS: Další hlášení o soutěži brusičů: — Úderka mladých, soudruzi Karhan, Tulach a Hošek polevila, takže úderka starých při broušení písních čepů vede.
 ZARUBA: Tady to máš, byli přece orodovat u Karhana.
 FIKEJS: Co jsem říkal — nedoučenci.
 SLAVÍKOVÁ *(odchází):* To je marný, starej dělník je starej dělník. *(Ukazuje na čelo a špetkami prstů).* Ten to má tuhle a tuhle!
 VLASTA *(vejde):* Je to pravda?
 FIKEJS: Přece by to nehlásili.
 VLASTA *(odchází):* Kluci přece nejsou takový bramborové.

FIKEJS: Kdepak, my se k nim pudeme učit!

MÍLA *(přeběhne přes scénu)*: Hergot, co kluci blbnou ?

KARHAN *(vejde se smíchem)*: Teď jsme jim dali. Tuhle ostudu kluci nepřezijou.

ZARUBA: A eště jmi dáme!

SLAVÍKOVÁ: Karhane, ty teď nesmíš domů, teďka s klukem nevydržíš.

ZARUBA: A doma si ho rači hlídej, nebo se ti pověsí.

FIKEJS *(plácá se do prsou)*: Panečku, my! ... My jsme vítězové!

MAREŠ *(vejde)*: Kdo prosím vás, dal tohle hlášení do rozhlasu ?

KARHAN: Já jsem tam telefonoval.

MAREŠ: Aha, tak to jděte honem odvolat — není to pravda.

KARHAN: Co? Vždyť kluci . . .

MAREŠ: Spálil jsi se, Karhane, sakramentsky jsi se spálil.

VLASTA a MÍLA *(se vrací)*.

KARHAN: Co to tu povídáš? Kluci na mě přišli s prosíkem, že přej je to na ně moc.

MAREŠ: To bych řek', že je to na ně moc. — Protože oni brousí písní čepy za — šest minut. Čili rychleji o dvě minuty nežli vy.

FIKEJS: Za šest?

ZARUBA: To — to je nemožný.

VLASTA: Ba, jo, už je to tak.

KARHAN *(křičí)*: To je blbost! To je podfuk! To ať mi nikdo nepovídá!

MAREŠ: Bohužel, či vlastně, bohudík, je to fakt. Běžte se přesvědčit. Kluci na to šli od lesa.

MÍLA *(se vrací)*: Kam se na nás hrabete!

ZARUBA: Jdi si ke svému ponku a nezavázej tady!

MÍLA: Jen se nerozčilujte! *(Odchází)*.

VLASTA *(se vrací)*: Pěkně vás natřeli. *(Odchází)*.

KARHAN: Za šest minut... tolerance patnáct tisícín milimetru ... to je blbost!

MAREŠ: Tak se jděte podívat a oni vám chlapci řeknou, jak se to má dělat...

FIKEJS: To zrovna: dívat se pudem, pro výuční list si k nim pudem!

ZARUBA: My jsme přece zvědaví na jejich umění.

KARHAN: A když to není blbost, tak to bude samej zmetek. Na to dám krk, jak mám jen jeden!

MAREŠ: No, soudruzi, kluci vás vzali o dvě minuty. Nedá se svítit. *(Odejde)*.

ROZHLAS: Opravujeme naše poslední hlášení o soutěži úderek brusičů v oddělení PIS. — Není pravda, že úderka mladých ve svém výkonu polevila. Naopak. Mladí brousí písní čepy za šest minut, čili vedou před starými o dvě minuty.

FIKEJS *(po pause)*: A já se na to vysměju, ať nejsem sprostěj!

ZARUBA: Jsou to holt mladý kluci, můžou nasadit tempo a my? Kampak už v našich letech mužem? No, řekni, Ferdo ? My jsme neměli do žádný soutěže lézt a bylo to.

FIKEJS: A kdo do toho lez, ty nádivo? Este řekni, že já!

ZARUBA: Kdo moh' tohleto vědět?

FIKEJS: Pepíku, my jsme takoví starý volí. Jinej by šel na našem místě do pense a my se tu takhle necháme zbaňkovat a blázníme.

ZÁRUBA: To teda jo.

FIKEJS *(ke Karhanovi):* A ty — to máš odměnu od synáčka. Já jsem ti to tenkrát dobře řek', jen si vzpomeň, Frantíku. Dával jsi klukovi rozumy a teď budeš celej fabrice pro legraci . . . Kluk přej bude mít radost... to se ví: klukovi pro radost... Teď máš radost ty.

ZÁRUBA: Já pro to taky nebyl, všechno těm klukům svěřovat. Měli jsme je nechat, ať čuchaj.

FIKEJS: Jo. A eště si z tebe udělají smradi legraci. Napovídají ti, že je to na ně moc a ty, to se rozumí, jako starej blbec, s tím hned letíš do závodního rozhlasu.

DĚLNÍK *(nahlédne):* Tak co, úderníci — za kolik? — Karhane, mrskni s sebou!
Siréna houká konec směny.

FIKEJS: A já už nesoutěžím, copak jsem dnešní? *(Odejde).*

ZÁRUBA: Já se na to taky vykašlu. *(Odejde).*

MÍLA *(nahlíží):* Stachanovci — tempo! Co je s tempem?

VLASTA *(prochází):* Kdy máte pohřeb?

JARKA, TULACH, BOHOUŠ a BOŽKA *(vcházejí. Chlapci přinášejí bedničky s hotovou prací).*

JARKA: Tak, táto — tady je první várka.

KARHAN: *(stojí k mladým obrácen zády).*

TULACH: Pane Karhan, chcete vědět, jak to děláme?

KARHAN *(zařve):* Nic nechci vědět!

BOŽKA: Ale — soudruhu Karhane.

JARKA *(podává otci ruku):* Táto do smrti dobrý.

KARHAN: Plav!

JARKA: Jsi můj táta, poslouchat musím. Tak, kluci, poplavem. Tatíček se hněvá.

MLADÍ: *(odcházejí. Bohouš poslední, směje se, ale úsměv mu rázem zmizí, když pohlédne na Karhana).*

KARHAN: *(několik chvil přechází zvolna u stroje, rozhlíží se a pak se pomalu plíží k bedničkám s prací s mikrometrem v ruce. Zde poklekne a přeměřuje jednotlivé pístitní čepy). Ten je náhodou v toleranci... ten taky ... Všechny dobrý, ani jeden zmetek... Dobře to kluci dělají... A já — já patřím už do šmelce. Ruce nemají už ten cit, oči jsou poloslepý, pajšl zaprášenej. — A voní — mladý, zdravý, silný — slunce si můžou podat s nebe ... Jo — kdybych měl jejich mládí...*

Opona.

OBRAZ XVI.

Scéna: kuchyně dělnického bytu.

KARHANOVÁ: Zas ten táta někde zůstal. Proč nešel zároveň s tebou?

JARKA: Už jsem ti řekl proč: — nemluví se mnou.

KARHANOVÁ: Jdi prosím tě.

JARKA: Jako bych za to mohl jenom já, že jsme jim to třepili.

KARHANOVÁ: Kam prosím tě, chodíš na tyhle výrazy?

JARKA: No, to se tak říká, maminko: nandali jsme jim to, natřeli, natřepili anebo taky jen třepili.

KARHANOVÁ: Člověče.

JARKA: No jo, třepili jsme to starým v té soutěži.

KARHANOVÁ: A kdy už s tím dáš aspoň kapku pokoj. Já vím, dneska je potřeba pracovat, když chceme, aby se nám vedlo lip, ale takhle se to zas přehánět nemá. Jseš pořád samá soutěž, samá brigáda, samý zlepšování.

JARKA: To musí bejt, mami. Podívej, jakej máš hezkej svetr, jakou jsem ti koupil hezkou kabelku ... No, vidíš, to je právě za to zlepšování.

KARHANOVÁ: No, proti tomu já nic nemám, já jen...

JARKA: Maminko, co ty víš, taková úderka, taková soutěž, to je něco! To tě tak vezme, že na nic jinýho nemyslíš... No, představ si: Táta si udělá na písních čepech stachanovskej čas, myslí si bůhvíco a my mu ho sundáme o dvě minuty.

KARHANOVÁ: No a — co má bejt?

JARKA: Dneska, mámo, tátovi šmakovat nebude.

KARHANOVÁ: To by bylo pěkný. Stejně už je jako stín, už se na něho bojím podívat, jak se za těch pár posledních neděl spadnul a to ty vaše soutěže. Na to voň už nemá přece léta.

JARKA: Tak už, maminko, nehubuj. Teď už to s těmi šichtami nebude takový. Centrleska pojede ještě tento týden, montáž máme pomalu s krku, série motorů bude v termínu hotová a — pak si táta odfoukne.

KARHANOVÁ: A já taky.

JARKA: Pak táty užiješ. Pomůže nám to dát ještě kapku dohromady a potom ho pošleme na pensi. Zaslouží si jí. Ale já — co já bych si odfukoval ?

KARHANOVÁ: I taky bys měl, Jarouši. Léta ti utíkají.. Měl by ses starat taky trochu o sebe — myslet na ženění.

JARKA: To se mě chceš zbavit, vid' ? Jen se neboj. Až se naučím na maturitu, až ji udělám, bude ze mě študák — a ženit se ?

KARHANOVÁ: Tak co? Synovi stavitele Herana táhne už na čtyřicítku a pořád ještě studuje. A taky je ženatý a má dvě děti.

JARKA: Když na to měl prachy, študoval. Ale teď pochybuju, že ještě studuje. Takovýhle študáky z vysokých škol už dávno vyházeli.

KARHAN: *(vejde).*

KARHANOVÁ: No, konečně jsi tady.

KARHAN *(k Jarkovi):* Co tady ještě chceš? — *(zařve):* Co tady chceš, povídám.

KARHANOVÁ: Táto, máš rozum?

KARHAN: Seber si svoje věci a nechoď mi na oči. Ode dneška nemám žádnýho syna — rozumíš?

JARKA: Tatí — myslel jsem, že — soutěžíme... Nu, rozumím. *(Odejde).*

KARHANOVÁ: Co je s tebou? Chceš polívku?

KARHAN: Nebudu jíst.

KARHANOVÁ: Co se, prosím tě, stalo?

KARHAN: Do toho ti nic není!

KARHANOVÁ *(odbíhá za synem):* Jarko! Jarko!

KARHAN: Pěknýho syna jsem si vychoval. Vlastního tátu takhle poníží před celou fabrikou. To jsou radosti, to jsou radosti.

JARKA a KARHANOVÁ *(se vrací. Jarka oblečen).*

KARHANOVÁ: Táto, tohle přece nemůžeš dopustit. Přece nebudeš vyhánět vlastní dítě, naše dítě.

KARHAN *(zařve)*: Mlč!

JARKA: Maminko — klid. Otec přijde brzo k rozumu. — Sbohem!

KARHAN: *(zatvrzele sedí)*.

JARKA *(mezi dveřmi)*: Tati, to je fuk — ale natřeli jsme vám to! *(Odejde)*.

KARHANOVÁ: Ty hrubiáne ty bezcito! *(Odbíhá za Jarkou)*.

KARHAN *(chvíli mlčky sedí a pak tiše)*: Za šest minut za šest minut.

KARHANOVÁ *(se vrací a v otevřených dveřích mluví posuňky s Jarkou)*: Táto ... táto!

KARHAN: Dej mi pokoj!

KARHANOVÁ: Musíš si lehnout, ráno máš vstávat do práce.

KARHAN: Nevěděl bych to, kdybys mi to neřekla! — Tohle jim neodpustím za nic na světě. Fikejs jednoduše řekne: vykašlu se na to. A já si to tak беру. Že já jsem jen takovej — mord — krucifix! *(Kopne do židle)*.

KARHANOVÁ: Ty jsi se zbláznil, člověče.

KARHAN: Schystej mi svačinu, jdu zpátky do fabriky. Připravím si to na ráno.

KARHANOVÁ: Co tě to, prosím té. — Dyt' jsi před chvílkou přišel. Co budeš zas dělat v továrně?

KARHAN: Vař kafe a nemel! — Já jim dám ofensivu!

KARHANOVÁ: Člověče, tobě určitě přeskočilo.

KARHAN *(zuřivě přechází)*: Když válka, tak válka . . . Abyste si, vy cucáci nemysleli, že starýho Karhana máte, že jste ho dostali! Tuhle, koukejte — tuhle mně vypadly dva zuby!

KARHANOVÁ: Cvok — no, cvok.

KARHAN *(hrozí)*: Já vás naučím řemeslu, vy smradí. Krev budete potit, duši vypustíte samým kvaletem, v potu vodplavete a nedohoníte mě!

KARHANOVÁ: Tak aspoň tak neřvi, dyť jsou pod náma lidi. Este řeknou, že se tu hádáme.

KARHAN *(křičí ještě víc)*: Já vám ukážu, kdo je to starej Karhan! Oči vám z toho polezou, vy — učedníci, vy — hajzlíci!

KARHANOVÁ: Neměla bych skočit pro doktora?

KARHAN *(kopne znovu do židle, třískne pěstí do stolu)*: Vař kafe, povídám! *(Odchází)*.

KARHANOVÁ *(ustrášeně)*: On se doopravdy zbláznil, já zavolám záchranku.

FIKEJS *(v podvlékačkách, s kabátem přes ramena, nahlédne pootevřenými dveřmi a pak vejde)*: Co se to tady u vás děje? To jsou nějaký rány. Dyt' se celej barák třese!

KARHANOVÁ: Táta se zbláznil.

FIKEJS: To snad ne.

KARHANOVÁ: Ba jo, je jako pomínutej.

FIKEJS: To voň má určitě vztek kvůli těm šesti minutám. Dělá si z toho hlavu, moula. Koukněte, paní, mně to vůbec nevadí. Já už lez do postele a dám si pěknou chrápačku. No, ne, paní: — udělali za šest, tak udělali za šest.

KARHAN *(vejde)*.

FIKEJS: Franto, co to tu vyvádíš, člověče? Dyt' zbouríš celej barák. To jsou rány jako v plechárně!

KARHAN *(sune se k manželce)*: No, no, jen se nepotentočkujte! Vy jste tu najednou moc fajnový partaje! To by si člověk nesměl ani šlápnout na podlahu — viď mámo.

FIKEJS *(kriticky se dívá)*: Franto, Franto!

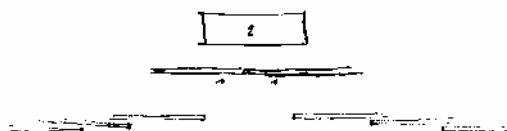
KARHAN: A — snad už nejdeš spát? Koukej se voblíknout a déme na to!

- FIKEJS:** Ty ses ťukes, docela vobyčejnej ťukes ... No ne, paní?
- KARHANOVÁ:** Je, je.
- FIKEJS:** Copak mně ti kluci ležej tak na srdci, abych kvůli nim strašil ve fabrice do noci?
- KARHAN:** Já vím, tobě to na srdci neleží, protože ty nejseš žádněj řemeslník. — Co ty víš, co je to brusičská čest?
- FIKEJS:** Franto, nemluv tak blbě, prosím tě. — Jenom ty ses řemeslník, jenom ty máš čest. Všichni ostatní jsou volové a fušéři — no ne, paní ? ... Pro mě a za mě, vodstěhuj se třebas do fabriky a já si dám pěkný légo ... A nedělej mi tady kravál, nemám to rád! (*Odejde*).
- KARHAN:** Ťukes... (*Jde, otvírá dveře a volá za Fikejsem*): Však já vám ukážu, co dovede ťukes!

Opona.

Obraz XVII.:
1. obrácené stěny
kuchyně,
2. stroj.

OBRAZ XVII.

Scéna: kout dílenské haly.

TULACH, BOHOUŠ (*setkávají se ve dveřích*).

TULACH: Radši tam ani nechod. Mně teďka zrovna vyhnal: nevočumuj a jdi dělat, nebo přej ti nebudou stačit minuty!

BOHOUŠ: No jo, vobul se do toho. Včera přej se do fabriky vrátil, rozebral mašinu, šteloval, připravoval se na nás.

TULACH: Ráno si vyfasoval nověj kotouč a teď jede jako čert.

JARKA: Jo, ten s námi teď zamává, kluci!

TULACH: Jen volnou!

DVOŘÁK (*vejde*): Tak jen se, kluci, poraďte, už to hoří.

TULACH: Tak žízňivý to snad nebude.

BOHOUŠ: Má na to přípravek?

DVOŘÁK: To nevím.

TULACH: Tak prosím.

BOHOUŠ: A bez přípravku to pod osm neobrousí, kdyby se rozkrájel.

DVOŘÁK: A copak ty, Jarouši, jsi tak zamlknul ?

TULACH: No, když mu táta vyndal z domova perka.

JARKA: Já myslím, že by mohl i bez přípravku.

BOHOUŠ: Co to kecáš, člověče?

TULACH: No ne, Jardo.

JARKA: Nezapomeňte, že můj táta brousí třicet let. Ten zná způsobů práce. Může provést zlepšení, aniž by dělal v nějakém přípravku. Jiný postup práce a tak dále... Slyšeli jste: — ráno si vyfasoval nový kotouč. A — samozřejmě, že ten největší, jaký mu bruska snese. Je to jednoduchý a my na to nepřišli. — Velký kotouč — rychlejší broušení. Táta, ten takových věcí zná!

TULACH: S tím kotoučem máš pravdu.

BOHOUŠ (*k Jarkovi*): To tě přece mohlo napadnout.

DVOŘÁK (*odchází*): Tak nevím, chlapci, nevím.

BOŽKA (*vběhne*): Kluci, to jste neviděli — hotovej centrel. Jarko, já mít takovýho tátu...

JARKA: Tak co by bylo?

BOŽKA: Já nevím. . . každému bych se s ním chlubila. (*Odejde.*)

MÍLA (*vejde*): Fikejs vám vzkazuje ...

TULACH: Nejsme zvědaví na jeho vzkazy!

MÍLA: Vzkazuje vám, že budete mít dneska pohřeb první třídy. (*Odejde.*)

Opona.

Obraz XVIII.:

1. obrácené stěny kuchyně,
2. stroj.

0

OBRAZ XVIII.

Scéna: Koutek dílenské haly se strojem.

- KARHAN (pracuje na brusce): Dnes nesmíš, holka zklamat, dneska jde vo všechno. Musíš ukázat, že si mě zasloužíš jako já ukážu, že jsi hodná mě ... A žádný trucey. Dneska nesmíš vysadit, kdyby hrom na hromu byl. Jinač ti nacpu hubu volejem a vaselinou... No bzuč, stará, bzuč, to já mám rád. Ale nic falešně, to bysme nebyli kamarádi!
- DĚLNÍK (nahlédne): Tak co, jak to stojí, Karhane?
- KARHAN: Otázka je to teda hloupá... řekni mu něco, holka.
- DĚLNÍK: Už je to pod šest?
- KARHAN (směje se): Slyšíš? Myslí mu to pozadu. Jen jeď, uháněj, vrč, zakusuj se do oceli. — Víc, ještě víc!
- DĚLNÍK: Tak jen — tempo, tempo!
- KARHAN: Ha, směješ se, ty potvoro, co? Jen se směj — Tímhle tempem stačíme na všechny ... A pěkně bzuč — bzuč, stará!

Opona.

Obraz XIX.:

1. lavičky,
2. bedna.

OBRAZ XIX.

Scéna: Kout dílenské haly.

Siréna houká přestávku. Dělníci se scházejí k svačině. Za scénou hučí stroj.

- ZÁKORA: Kdo to tam ještě jede?
- TULACH: Starej Karhan.
- MÍLA: Karhane — padla!
- KARHAN (za scénou): Jo!
- ZÁKORA: Jak to vypadá?
- TULACH: Ještě nevím. Až se Karhan pochlubí.
- VLASTA: To bude čas, kluci.
- BOHOUŠ: Možná, že ne. To přiznání mu ňák dlouho trvá.
- BOŽKA: Však uslyšíš, počkej!
- DVOŘÁK: Franto, slyšíš? Jsou tady pochybnosti. Pojď se chlubit!
- KARHAN (za scénou): Dvacetsedm, dvacetosm — počkej, hned to bude. Dvacet devět...

TULACH: No jo, voň tam počítá mamon.
 FIKEJS *(vejde)*: Klid a nohy v teple.
 ZÁRUBA *(vejde)*: Von vám to spočítá, nebojte se.
 BOŽKA: Připravte se telefonovat do rozhlasu.
 TULACH: Radši ne, třeba nebude co telefonovat.
 FIKEJS: Ty!
 SLAVÍKOVÁ: A copak Jarka, že se neozývá.
 JARKA: Co mám povídat?
 FIKEJS: Dneska drž hubu, dneska bude povídat táta.
 TULACH: Tak, sakra, už by měl. *(Volá)*: Tak, co je s váma, táto ?
 KARHAN *(vejde, otírá si s čela pot)*: Nejdřív se musím, soudruzi, napít. *(K Jarkovi)*: Koupils pivo?
 JARKA *(podává otci džbán)*: Tady.
 KARHAN *(dlouze pije)*.
 BOHOUŠ: Sakra, tomu bere!
 KARHAN: Ták — a teď sem pojďte, vy kloučkové.
 TULACH: Dyť jsme tady.
 KARHAN: Ne, sem pojďte, všichni, ke mně.
Mladí i staří obklopují Karhana.
 KARHAN: Tak teda, chlapečkové — za kolik?
 BOHOUŠ: No, my jediné — za šest. Pořád za šest, když dovolíte.
 KARHAN: To jste kabrňáci, to jste brusiči. To teda zaseje všechna čest. Ale — co byste tomu řekli — kdyby se tak — no dejme tomu — nechci vás dlouho napínat — Kdyby se písní čepy ke stosedmdesátkám brousily za takovejch — řekněme, no... třebas — ale aby jste se nelekli: — za čtyři minuty!
 JARKA: Za čtyři!
 TULACH: Hrome!
 VŠICHNI *(volají a smějí se. Chlapci si podávají Karhana z náruče do náruče)*.
 BOHOUŠ: Táto!
 JARKA: Tos nám udělal radost.
 TULACH: Gratuluju.
 BOŽKA: Táto, jste stachanovec.
 BOHOUŠ: To tedy musíme smeknout.
 MILA: Soudruhu Karhane, to je ohromný.
 VLASTA: Za čtyři minuty, za čtyři minuty.
 SLAVÍKOVÁ: No, neříkala jsem to?
 DVORÁK: Soudruzi, to je rekordní výkon.
 TULACH: A to všechno bez přípravku?
 KARHAN: Na co přípravek?
 JARKA: My ho máme. My brousíme dva kusy najednou.
 KARHAN *(překvapen)*: Dva? — Počkej — kdo to vymyslel? Ty, viď.
 BOHOUŠ: Nojo, Jarka.
 TULACH *(podává Karhanovi přípravek)*: Tady je.

KARHAN *(prohlíží):* To není špatný, kluci... No, mordýje, dyť tohle dobrý. S tím se ještě dá něco dělat...

JARKA: No dělali jsme, co jsme mohli, táto.

KARHAN: A — nezlobíte se na mě, kluci?

TULACH: Co bysme se zlobili? Máme radost, no.

KARHAN *(k Jarkovi):* Musíte mi to, hoši odpustit... Já to bral tak, no — víte — jsem zkrátka už starej.

JARKA: To si myslíš, tatí.

BOŽKA: Jakejpak starej?

TULACH: Pístní čep za čtyři a — copak by to někdo starej dokázal?

VŠICHNI: Pístní čep za čtyři minuty! *(Odcházejí.)*

Na scéně zůstávají pouze: Karhan, Jarka, Tulach, Bohouš, Fikejs a Záruba. Oba poslední sedí spolu stranou mladých a Karhana.

JARKA: Tak a teď se, táto, musíme dohodnout.

KARHAN: Aha, neřádi. . . chcete handlovat, co?

TULACH: Jedná se nám jen o ten váš čas.

KARHAN: Nezdá se vám snad?

BOHOUŠ: Ale zdá, zdá.

JARKA: Koukej, táto: čtyři minuty, to je na nás kapku moc.

TULACH: Ale vopravdu moc.

KARHAN *(se směje):* Ták — najednou!

BOHOUŠ: To bychom nedokázali ani v přípravku.

TULACH: Kdepak.

JARKA: Táto, podívej: — ty nám jednu minutu přidáš a my zas jednu slevíme.

FIKEJS *(k Zárubovi):* Že voní toho starýho vola zase doběhnou!

KARHAN: Počkat, počkat, prevíti, já vám už moc nevěřím. Jak to myslíte?

JARKA: No, ty nám jednu přidáš a my jednu shodíme.

KARHAN: A cejtíte se na pět?

TULACH: To se ví. Dáme si velkej kotouč jako vy a...

KARHAN: To není jen velkej kotouč, chlapče, nemysli si.

JARKA: Tak platí?

KARHAN: No, že jste to vy, mám s mladejma uznání, vy — stachanovci, hehe. Pojdme tedy ke kalkulantomu, ať to přepíše na těch pět. *(Chce odcházet.)*

TULACH: Počkejte, eště nám řekněte, jak jste to dělal. Pořád mi to nejde do hlavy.

JARKA: To bych rád slyšel.

BOHOUŠ: Je to stejně záhada.

KARHAN: Žádná záhada. Teď je to teprve, kluci, jasný: Váš přípravek, můj novej pracovní postup. . . Když to dáme dohromady ...

JARKA *(popadne otce):* Výborně, táto! — Vy staří — vlastně — starší, vy dáte zkušenosti a my zase páru a...

BOHOUŠ: Náš elán, plus vaše umění a —

TULACH: To je vono!

KARHAN: Tomu nás naučila ta centrleska, chlapi. Všechny nás prohnala. — A kluci, co říkáte? Teď udělat takovou soutěž v celým závodě ...

JARKA: Úkolový časý dolů!
 TULACH: Jdeme na to!
 BOHOUŠ: A vyzveme všechny sektory!
 JARKA, KARHAN a BOHOUŠ (*odcházejí*).
 BOHOUŠ (*už za scénou pokračuje*): Aby si nemysleli, že brusiči jsou nějaký padavkové . . .
 FIKEJS (*k Zárubovi*): Co tomu říkáš, Pepíku? Vlítнем do nich?
 ZÁRUBA: No, vono je to těžký. Jsou mladý a — ty máš to revma ...
 FIKEJS: Já? — Kdes to slyšel?
 ZÁRUBA: Sám to furt říkáš.
 FIKEJS (*vyskočí*): Pepíku, ty taky vletíš na všecko. Dyť já mám nohy jako srnka.
 ZÁRUBA: Tak dem do toho! (*Vstává.*)
 FIKEJS: Dem do nich, do cucáků ... A vono se to povede, uvidíš! (*Odcházejí.*)

Konec.

Hrají:

Karhan, brusič Josef Kozák
 KARHANOVÁ, jeho žena . . . Zdenka Podlipná
 Jarka, jejich syn . . . Leo Spáčil
 Tulach, brusič Jiří Piek
 Fikejs, brusič..... Jiří Sovák
 Záruba, brusič Karel Křeček
 Slavíková, dělnice . . . Jarmila Korbelářová
 Božka, magnetkárka . . . Růžena Pochová
 Dvořák, předseda KSČ . . . Bohuš Rendl
 Lojza, revolverář . . . Oldřich Kubart
 Vlasta, revolverářka . . . Stanislava Strobachová
 Míla, dělnice..... Hana Robenková
 Sektorář..... Pavel Pásek
 Bohouš, brusič Boleslav Roček
 Zákora, revolverář . . . Miroslav Seemann
 Klepáč, důvěrník . . . František Vnouček
 Mareš, dílovedoucí . . . Ladislav Gzela
 Dělník..... Eduard Jarkovský
 Hlasatelka..... Silvie Havránková

DIVADLO D 49

provedlo po prvé dne 24. března 1949: VAŠEK KÁNA: PARTA BRUSIČE KARHANA

Hra z pětiletky o 19 obrazech

Režie: E. F. Burian

Scéna: J. Raban

Pomocná režie: M. Seemann

